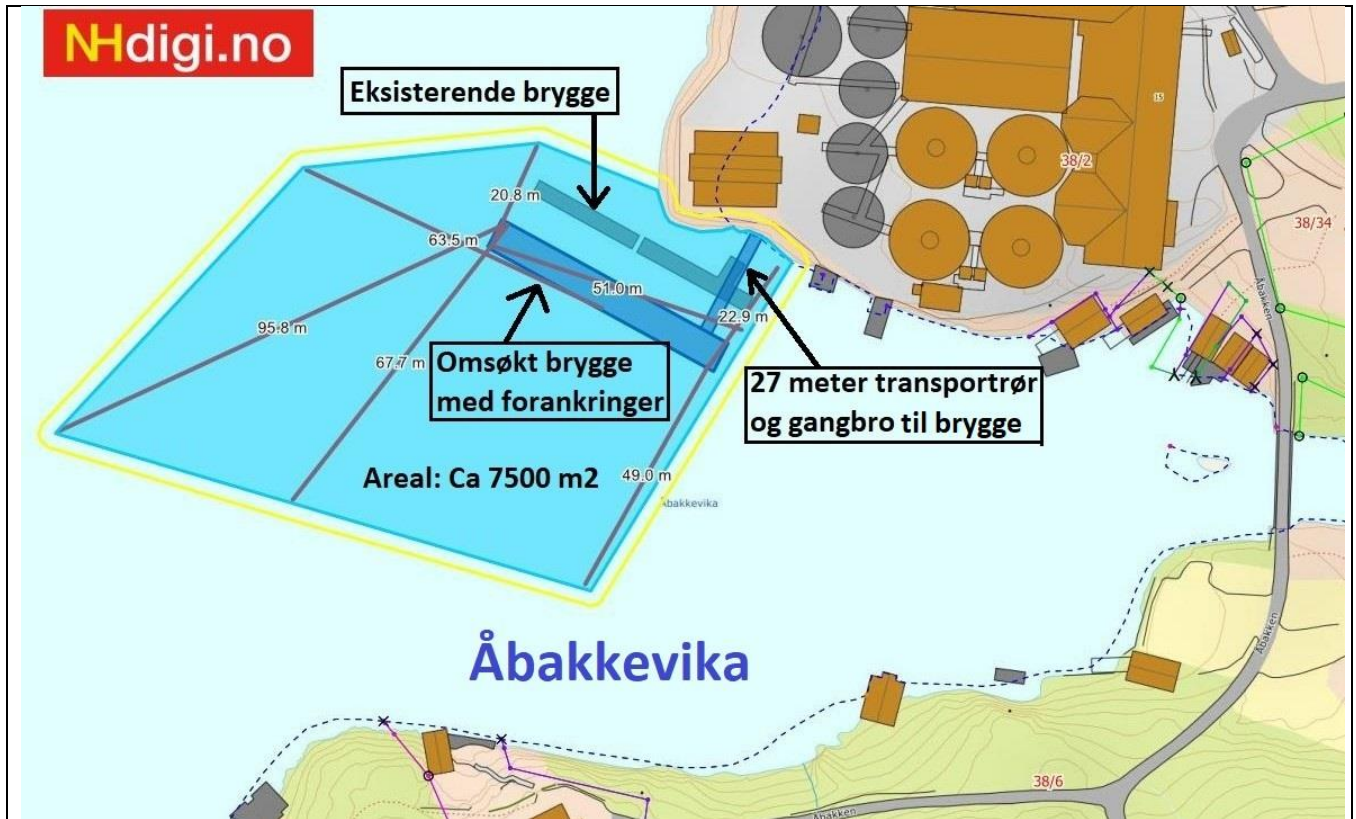

MERKNAD TIL NABOVARSEL OM SØKNAD OM DISPENSASJON

Gbnr 38/2, Kvingo (Åbakken 15) Ansvarlig søker: Marina Solutions AS Tiltakshaver: Mowi Kvingo

Byggesak: Dispensasjon til tiltak om flytebrygge i Åbakkevika, Masfjorden kommune

Merknaden er sendt av: Samtlige grunneiere med hus og/ eller naust ved Åbakkevika

OMSØKT BRYGGEANLEGG

ÅBAKKEVIKA I DAG

INNHold

I	Innledning	s. 4
	<ul style="list-style-type: none">- Kommuneplanen sin arealdel gir forbud mot bygging av flytebrygger i områder for «bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner». Tiltaket kan derfor ikke bygges på omsøkt areal.- Tiltaket omfatter nye industri-installasjoner i vernet strand og sjøområde. Dette må også omsøkes.	
	[02.02.2022:] - Det er ikke riktig at det ikke er mulig å bruke eksisterende brygge lenger fordi båtene har blitt større. 75% av norske brønnbåter er under 3000 kubikk. Flertallet av disse kan benyttes ved nåværende brygge.	
	<ul style="list-style-type: none">- Hvis det benyttes båter som er tilpasset de rådende havneforhold, vil også sikkerheten ivaretas.- En ny flytebrygge er ikke nødvendig for videre drift med dagens produksjonsnivå, og gir ingen samfunnsnyttig fordel. Det er derfor ikke grunnlag for en dispensasjon til omsøkt tiltak.	
II	Begrunnelser i søknad gir ikke grunnlag for dispensasjon	s. 5
	a) Søknad må behandles som et «nytt tiltak». Mangler lovhjemmel for dispensasjon.	s. 5
	<ul style="list-style-type: none">- Søknaden etterfølger ikke dokumentasjonskravet og opplysningsplikten i Pbl.	
	[Lagt til 02.02.2022:] - Eksisterende brygge ble betydelig utvidet/ oppgradert i 2018 (dispensasjon fra kommuneplan).	
	<ul style="list-style-type: none">- Det omsøkte bryggeanlegget (inkl. fortøyninger) vil ta opp nærmere 7 500 m² sjø-/strandareal. Dette utgjør størstedelen av Åbakkevika. Mowi eier ikke arealet tiltaket er søkt bygget på.- Å omgjøre et vernet sjøområde/ strandsoner til et privateid industriområde strider mot arealformålet i Kommuneplanen sin arealdel og nasjonale føringer.- Dom i Ytre Sogn heradsrett 6. mai 1986 har tilsvarende problemstilling, og skaper presedens.	
	b) Økt produksjon de senere år er ikke en gyldig dispensasjonsårsak.	s. 9
	[Lagt til 02.02.2022:] - Eksisterende brygge ble oppgradert i 2018; dvs etter sist produksjonsøkning som var i 2015.	
	<ul style="list-style-type: none">- Virksomheten er i full drift med nåværende brygge. Produksjonen skal heller ikke økes mer opp.	
	c) En ny flytebrygge er ikke nødvendig for videre drift med dagens produksjonsnivå.	s. 9
	<ul style="list-style-type: none">- Det fins et stort utvalg av moderne brønnbåter som kan benyttes ved eksisterende brygge.- Det er Mowi sitt ansvar å ivareta sikkerheten ved å leie inn brønnbåter som passer til de rådende havneforhold, og utarbeide gode HMS-rutiner for å transportere smolten fra anlegg til båt.	
	d) Økonomiske årsaker er ikke relevant grunnlag for å kunne gi dispensasjon.	s. 11
	<ul style="list-style-type: none">- Større båter kan gi en innsparing i transportkostnader, men er ikke nødvendig for videre drift.	
	e) Dyrevelferd under transport er regulert av forskrift og Mattilsynet.	s. 12
	<ul style="list-style-type: none">- Størrelsen på brønnbåtene har ingen relevans for dyrevelferden.	
	f) Omsøkt tiltak sikrer ikke arbeidsplasser	s. 12
	<ul style="list-style-type: none">- Aktivitet, produksjon og sysselsetting ved anlegget skal opprettholdes på samme nivå som i dag, med eller uten ny brygge. Smoltanlegget er i full drift med den eksisterende bryggen.	
III	Smoltanlegget ble etablert i et eksisterende boligområde	s. 14
	<ul style="list-style-type: none">- Det er allerede gjort store og skjjemmende inngrep i miljøet av smoltanlegget.- Næringsvirksomhet i et boligområde fordrer større hensynstaken enn i et industriområde.- Lovfestede nabohensyn og strandretter må ivaretas. Omsøkt tiltak vil hindre annen bruk av viken.	
IV	Støy	s. 16
	<ul style="list-style-type: none">- Tiltaket vil gi økte støyplager for naboer. Det er betydelig støy fra anlegget allerede.- Tilsvarende forhold som i Lunner-Pukkverk dommen. I flg FHI gir støy redusert livskvalitet og helse.- Det oppmodes om at brønnbåtene må bruke landstrøm når de ligger til kai, for å motvirke unødig støy og annen forurensing. Naboene oppmoder videre om at Mowi Kvingo monterer lydisolerende gjerder (estetisk utformet) langs anleggets landgrense mot viken.	

V	Estetiske, økonomiske og bruksmessige ulemper	s. 18
	a) Fiske og annen bruk av Åbakkevika	s. 18
	- Bryggen med fortøyninger/ brønnbåter vil beslaglegge store deler av viken og hindre annen bruk.	
	- Dette er i konflikt med allemannsretten, friluftsløven, strandretten og Kommuneplanenes arealformål.	
	b) Estetiske ulemper og forringelse av eiendomsverdier	s. 20
	- Dommen i Ytre Sogn heradsrett 6. mai 1986 skaper presedens i denne type saker.	
	c) Eiendommer i Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030	s. 21
	- Tiltaket vil kunne motvirke kommunen sin målsetting om økt bosetting.	
	d) Gode bo- og levestandarder er et kommunalt ansvar i hht Folkehelseloven	s. 22
VI	Natur og miljøkonsekvenser	s. 23
	a) Tiltakets konsekvenser for bunnforhold, mikroliv og økosystemer i sjø og fjære.	s. 23
	- Urensede utslipp i nærmere 30 år fra smoltanlegget har skapt store ødeleggelser i økosystemene i sjø og fjære i Åbakkevika og innvirket negativt på naturmangfoldet.	
	- En gjenetablering av vikens naturlige økosystemer forutsetter god utskiftning av vannmassene.	
	- Kraftige ankerbarduner på kryss og tvers i hele viken vil være til hinder for de naturlige strømmingene i sjøen og for en god oksygentilgang nede ved bunnen, samt gi økt sedimentering. Dette vil både motvirke en tilheling (regenerering) av økosystemene og skape nye miljøproblemer.	
	- Åbakkevika er også beiteområde for fisk fra et nærliggende gyteområde (vernet). Negative endringer i økosystemene i Åbakkevika, vil også innvirke negativt på gyteområdet.	
	b) Det vil ikke være miljømessig forsvarlig med en økning i anleggets produksjonsnivå	s. 27
	Vannressursene for ferskvann er presset til det ytterste med dagens produksjon ved smoltanlegget. Fra et miljøperspektiv er vannforbruket til anlegget allerede på et uforsvarlig høyt nivå.	
	- SørkvingeVatnet: Vatnet er ofte så nedtappet, at båter ikke kan tas ut av naustene. Økosystemet og gyte plassene (røye/ørret) er negativt berørt av lange perioder med unaturlig tørrlegging.	s. 27
	- Elven (fra vatnet ned til Åbakkevika): Mesteparten av elvens naturlige vanntilførsel føres nå over i rør ned til smoltanlegget. Store deler av elveleiet er derfor tørrlagt. Dette er kritisk for sjørreten som har elven som gyte plass. Elvens økosystemer er sterkt berørt, og bekkørreten er nå på det nærmeste borte. Lav vannføring i elven innvirker negativt på Åbakkevikens vannsirkulasjon og naturlige vannutskifting. Forverrer virkningene av smoltanleggets utslipp i viken.	s. 28
VII	Omsøkt tiltak er i konflikt med gjeldende lovverk	s. 31
	a) Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030 og Pbl § 11-7 nr.6	s. 31
	b) Havne- og farvannsloven og Tilflottsretten	s. 32
	c) Strandsonehensyn og Pbl § 1-8	s. 34
	d) Naturmangfoldloven og Kommuneplanen sin arealdel, pkt 4.8.3	s. 34
	e) Friluftsløven og Allemannsretten	s. 35
	f) Strandretten	s. 35
	g) Naboloven	s. 36
	h) Plan- og bygningslovens 'estetikkparagraf'	s. 37
	i) Grunnlovens § 112, "Miljøparagrafen"	s. 37
VIII	Oppsummering og konklusjon	s. 38

VEDLEGG:

- **Vedlegg nr.1-6 - Kartutsnitt**
[Merknad 02.02.2022: Det har i ettertid blitt lagt til to kart-sider til, og vedlegget heter nå '**Kart-tegninger nr. 1-8**']

I) INNLEDNING

Denne merknaden er en felles uttalelse fra samtlige grunneiere med hus og/ eller naust ved Åbakkevika i Masfjorden kommune.

Alle bolighusene i Åbakken ble bygget i tidsperioden mellom 1838 og 1967. Smoltanlegget på Kvingo kom først til mange år senere, og ble således etablert midt i et eksisterende boligområde. Mowi (som tidligere het Marine Harvest) startet opp sin virksomhet her på 1990-tallet (dvs for ca 30 år siden), og har siden dette gjort store utfyllinger i sjø og andre naturinngrep for å utvide sin produksjon. Til tross for alle ulempene som virksomheten har medført for miljøet og boligområdet rundt, har vi som naboer forsøkt å vise velvilje og toleranse for at det skulle bli en best mulig sameksistens mellom oss. Vi opplever at det er en gjensidig positiv tone mellom oss og de tilsatte ved Mowi Kvingo, og det håper vi vil fortsette.

Mowi er verdens største oppdrettsselskap av laks, og de har anlegg over hele Norge. Slik vi oppfatter det, er det omsøkte bryggeanlegget initiert av Mowi ASA sentralt. Marina Solutions, som står som søker for tiltaket, er en totalleverandør av flytende havneanlegg og er, slik vi forstår det, innleid for dette prosjektet fra sitt kontor i Ørsta.

Den nye vinkelflytebryggen søkes plassert i en liten vik, Åbakkevika, på Kvingo i Masfjorden kommune. Dette sjøområdet er i Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030 avsatt til formålet «*bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner*». (Pbl 2008 §11-7 nr.6) Mowi eier følgelig ikke sjøområdet som de søker å få bygge bryggeanlegg på, og de har heller ingen særlige retter til å disponere dette arealet.

I søknaden fra Marina Solutions står det at det søkes om en *utvidelse av den eksisterende bryggen*, men det blir ikke korrekt. Omsøkt bryggeanlegg skal plasseres 13 meter lenger ut i sjøen fra der smoltanleggets eksisterende flytebrygge ligger (og ca 27 meter fra Mowi Kvingo sin landgrense), og må således behandles som et «*nytt tiltak*». I tillegg krever tiltaket installering av nye transportrør for vann/ levende fisk fra land og 27 meter ut i viken hvor ny brygge er omsøkt plassert, noe som trolig også vil kreve et nytt og kraftigere pumpeanlegg. Dette er ikke nevnt/ inntegnet i hverken dispensasjonssøknad eller nabovarsel. Nye industri-installasjoner i vernet strand og sjøområde må omsøkes, og skulle derfor vært medtatt i dispensasjonssøknaden.

Tiltaket krever dispensasjon fra Kommuneplanens arealformål og plankravet i sjø, og krever også særlig tillatelse etter havne- og farvannsloven § 14. Tiltaket vil være så inngripende på viken og få så vesentlige og permanente virkninger for miljøet, at det trolig også må konsekvensutredes i hht Forskrift om konsekvensutredninger.

I følge Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, pkt. 5.3.1, er det forbud mot å sette opp flytebrygger i et flerbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsel, farleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner: «*I disse områdene er det ikke tillate å føre opp flytebrygger og kaianlegg.*»

En dispensasjon skal i utgangspunktet være miljømessig forsvarlig og dessuten være særdeles godt begrunnet for å innvilges, og fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene. Økonomiske årsaker regnes ikke for å være relevant grunnlag for å kunne gi dispensasjon. Miljødepartementet har dessuten gitt føringer om at dispensasjonspraksis skal skjerpes, for å hindre uheldige inngrep og sikre allmennhetens rettigheter i strandsonen. [\[02.02.2022: Vi mener også at omsøkt tiltak vil være i vesentlig strid med arealformålet.\]](#)

Ulempene for naboene og de miljømessige konsekvenser av det omsøkte tiltaket vil være *betydelige*. Tiltaket vil komme i konflikt med naboenes strandrett og en rekke lovverk, bl.a for vern av natur, strandsoner, friluftsliv og allemannsretten samt med grunnlovens miljøparagraf. Dette gjør at en dispensasjon i det vernede sjøområdet i Åbakkevika ikke vil kunne forsvares juridisk.

Som det vil fremgå av denne merknadens [kap.II c](#), vil dessuten de fleste brønnbåter av normal størrelse (også helt nye og topp moderne båter, med lastekapasitet på opptil 3000 kubikk) kunne benyttes ved smoltanleggets *eksisterende brygge*.

[\[Tilleggsmerknad 02.02.2022: Eksisterende brygge har dessuten så nylig som i 2018 blitt betydelig utvidet og oppdatert. \(Utvidelsen – fra 22 m til 45 m lengde - krevde dispensasjon fra kommuneplanen\). I følge Mowi's dispensasjonssøknad \(26.02.2018\) skulle bryggen med denne utvidelsen være fullt oppdatert i henhold til det som nå er 'dagens behov' ved anlegget. \(Sist produksjonsøkning var i 2015, og bryggen ble oppgradert etter dette.\)\]](#)

En ny flytebrygge er derfor ikke nødvendig for videre drift med dagens produksjonsnivå. Omsøkt tiltak har dermed ingen samfunnmessig nytteverdi eller betydning for arbeidsplassene ved anlegget.

II) BEGRUNNELSER I SØKNAD GIR IKKE GRUNNLAG FOR DISPENSASJON

Kort oppsummert:

Omsøkt tiltak har mangelfull informasjon, og oppfyller ikke dokumentasjonskravet i Plan- og Bygningsloven. Tiltaket krever dessuten at det installeres nye transportrør for vann/ levende fisk fra land og 27 meter ut i viken, noe som trolig også vil nødvendiggjøre installasjon av kraftigere pumpeanlegg. Nye industri-installasjoner i vernet strand og sjøområde må omsøkes, og skulle derfor vært medtatt i dispensasjonssøknaden.

Bryggeanlegget (inkl. fortøyninger) vil ta opp nærmere 7 500 m² sjø-/strandareal. Dette utgjør størstedelen av Åbakkevika. Mowi eier ikke arealet tiltaket er søkt bygget på, og søknaden må behandles som et «nytt tiltak».

Å omgjøre arealformålet til et område for «bruk og vern av sjø/ strandsonen» til et privateid industriområde, strider mot Kommuneplanen sin arealdel og nasjonale føringer for forvaltning av strandsonen.

Søker skriver i sin dispensasjonssøknad at arealformålet i Kommuneplanen ikke er til hinder for nødvendig fortøyning av anlegg for akvakultur. - Bestemmelsen det her vises til omhandler sjøbaserte fiskeoppdrett, og er helt irrelevant for søknaden om ny flytebrygge. (En brygge er ikke et akvakulturanlegg.) Som før nevnt, er det satt ned forbud i Kommuneplanen sin arealdel mot flytebrygger og kaianlegg i Åbakkevika.

Dyrevelferd under transport er regulert av forskrift og Mattilsynet. Størrelsen på brønnbåtene har derfor ingen relevans for dyrevelferden.

Det omsøkte tiltaket vil ikke ha konsekvenser for antall arbeidsplasser på Kvingo. Aktiviteten på anlegget skal opprettholdes på samme nivå som i dag, med eller uten ny brygge.

Virksomheten er i full drift med nåværende brygge, og at det har vært en økning i produksjonen de senere år (i 2015) er ikke en gyldig dispensasjonsårsak. [02.02.2022: Den eksisterende bryggen ble dessuten vesentlig utvidet/ oppgradert så sent som i 2018. Det er heller ikke riktig at brønnbåtene har blitt større siden utvidelsen i 2018, og at nåværende brygge derfor ikke lenger kan brukes. 75% av båtene i den norske brønnbåt-flåten er under 3000 kubikk, med en brønnkapasitet på 1200-3000 kubikk. De fleste av disse båtene har en dypgang som trygt kan brukes ved eksisterende brygge.] En ny flytebrygge er således ikke nødvendig for videre drift.

Sikkerhet for båter, utstyr og mannskap kan like godt ivaretas ved nåværende brygge. Det er Mowi sitt ansvar å ivareta sikkerheten ved å leie inn båter med en dypgang som passer til dybdeforholdene ved bryggen (slik at det ikke oppstår farlige situasjoner/ grunnberøring), og utarbeide gode HMS-rutiner for å transportere smolten på en forsvarlig måte fra anlegg til båt.

Det er et stort utvalg med nye og 'miljøvennlige' brønnbåter som kan benyttes ved eksisterende brygge, og det fins ikke noe miljøargument for å bygge en ny flytebrygge. - Dersom målet hadde vært å redusere forurensning fra brønnbåtene som ligger til kai (både i form av utslipp og støy), ville bruk av landstrøm være den naturlige løsning; ikke større båter. Per i dag står båtene med motoren på under hele oppholdet. - Færre anløp pga større båter vil kun ha en økonomisk hensikt, i form av noe lavere transportkostnader enn i dag. Økonomiske årsaker er, i juridisk forstand, ikke relevant grunnlag for å kunne gi dispensasjon.

Konklusjon: Tiltaket gir ingen samfunnsmessig 'fordel' (i lovens forstand), og gir ikke grunnlag for dispensasjon.

a) Søknaden må behandles som et «nytt tiltak». Mangler hjemmel for dispensasjon.

I nabovarselet/ dispensasjonssøknaden står det at det søkes om å «utvide eksisterende brygge».

Dette er en ukorrekt beskrivelse, ettersom det i realiteten søkes om å få bygge en helt ny, selvstendig flytebrygge 27 meter ut i viken fra land. Tiltakshaver Mowi eier heller ikke sjøområdet som de søker om å få bygget bryggeanlegget på. - Det å kalle tiltaket for en 'utvidelse av eksisterende brygge', blir derfor like oppfinnsomt som bonden som ville bygge en ny låve på naboen sin tomt, og som kalte det å 'bygge på huset'.

Den omsøkte flytebryggen krever kraftige fortøyninger/ ankerbarduner (på opptil 96 meter) i alle retninger, og disse vil (sammen med bryggen) ta opp et område på nærmere **7 500 m²** av den vesle Åbakkevika. [Se Kartvedlegg nr.2.] - En profesjonell fotballbane, godkjent for internasjonale kamper, er til sammenlikning 6 400 m².

Det omsøkte bryggeanlegget må derfor behandles som et «nytt tiltak».

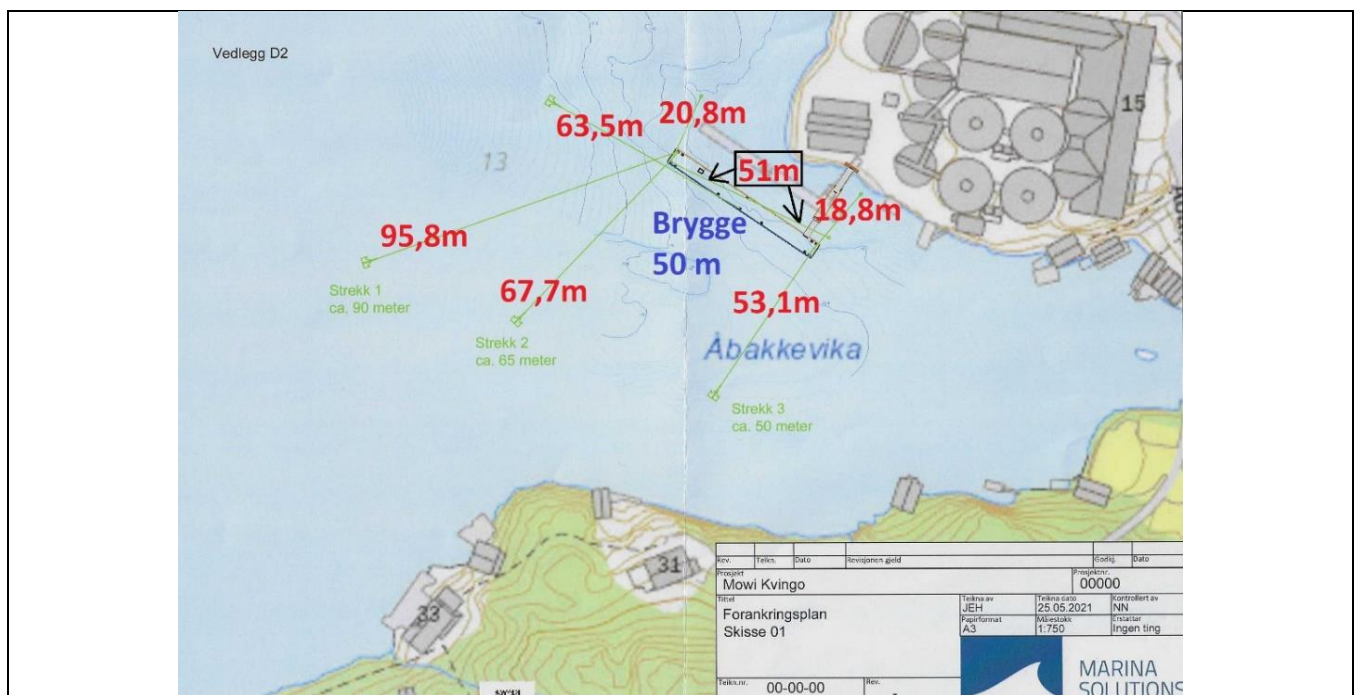
Mangelfull informasjon i søknad og ikke søkt om dispensasjon for nye industri-installasjoner:

Det skal gå en 'gangbro' (kai) fra land og ut til flytebryggen. Det er oppgitt at denne skal være av betong, men det er ikke gitt noen opplysninger i dispensasjons-søknaden/ nabovarslet om hvordan den skal festes til sjøbunnen og om det skal installeres rekkverk eller andre sikkerhetstiltak langs gangbroen og flytebryggen.

Bryggens fortøyningskjettinger vil gå skrått ned i sjøen i nesten hele vikens bredde, i lengder på opptil 96 meter. Hver fortøyning vil ha 2 tonns ankere og flere 2,6 tonns dempelodd langs kjettingen. Snitt-tegningen som var vedlagt søknaden/ nabovarslet viste kun to av fortøyningene. 4 stk av de i alt 7 ankerfortøyningene til bryggen er ikke vist på snitt-tegning, og det er derfor uvisst hvordan de vil gå i sjøen og hvor høyt de kommer ved fjæresjø.

I tillegg må det legges nye rørinstallasjoner fra land og 27 meter ut i viken, for å transportere fisken ut til brønnbåter som ligger fortøyd ved flytekaien. Marina Solutions har ikke gitt noen informasjon om disse installasjonene, så det er uvisst hvordan de skal legges og festes (langs sjøbunn, høyere opp i sjøen eller helt synlig over vannoverflaten). Lengre transportvei for fisken ut til omsøkt vinkelbrygge, ville trolig også kreve kraftigere pumpeanlegg, noe som sannsynligvis vil medføre økt støy. Heller ikke dette er omtalt i søknaden.

Dette betyr at mesteparten av informasjonen om hvordan omsøkt vinkelbrygge vil se ut og innvirke på vikens sjøområde er tilbakeholdt. Dette gir et mangelfullt vurderingsgrunnlag for tiltaket.

FORANKRINGSPLAN - D2 (som fulgte dispensasjonssøknaden/ nabovarslet 01.06.2021):

Den inntegnede flytebryggen skal være nøyaktig 50 meter lang, Hvis en regner ut alle ankerfortøyningene på kartet etter målestokken som bryggen setter, viser det seg at målene som er oppgitt på strekkene er *mindre enn det som reelt er inntegnet på kartet.* - **Korrekte mål er skrevet inn på kartet med rød farge.**

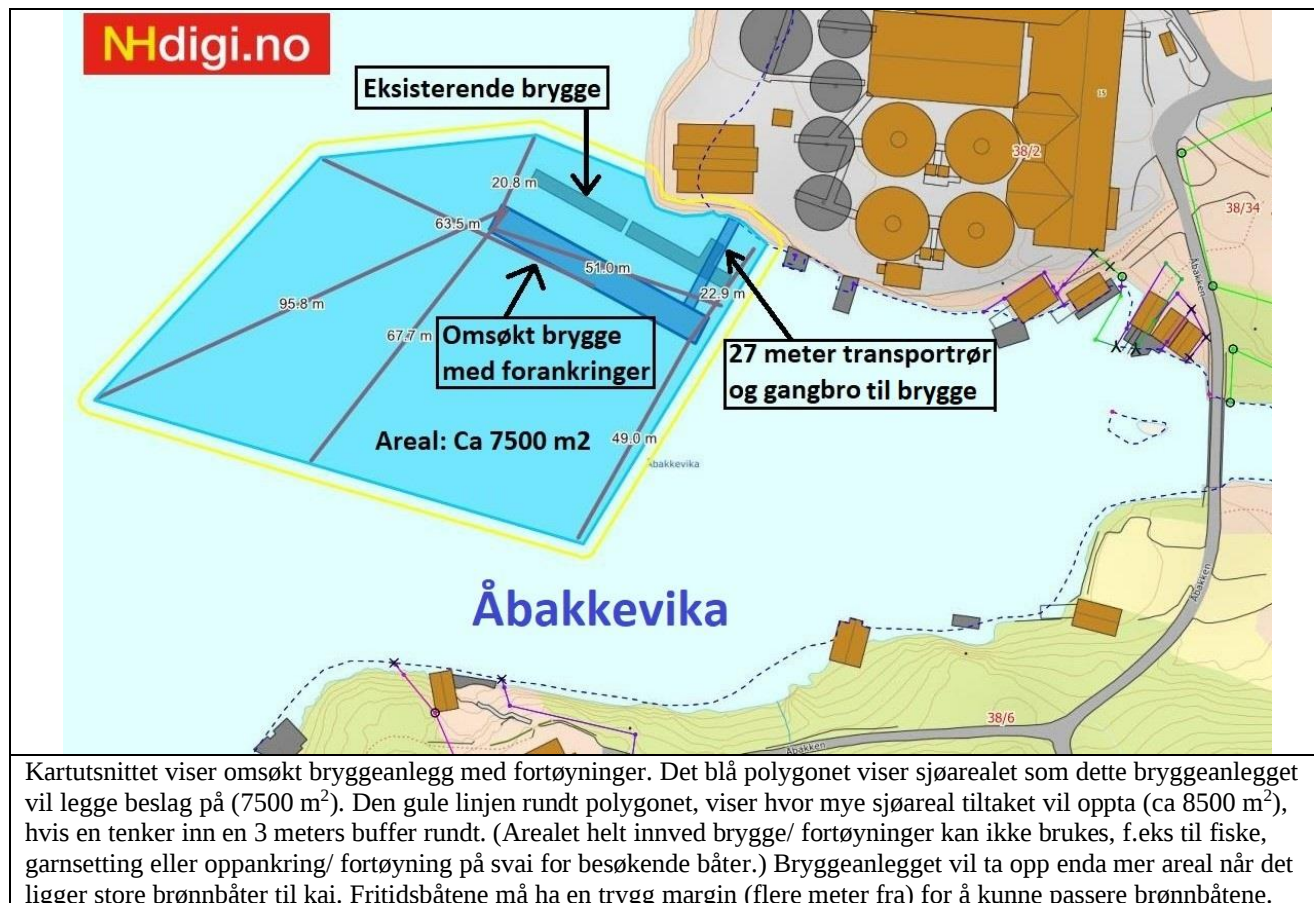
Tegninger som viser hvordan bryggeanlegget vil se ut (inkl. gjerder og rør), snitt-tegninger av *alle* fortøyninger (for brygge og gangbro) ned i sjø, tegninger som viser hvor/ hvordan transportrør skal festes og plasseres, samt informasjon om alle maskiner og installasjoner som vil følge tiltaket, er vesentlige for å kunne vurdere de estetiske, miljømessige og støyforurensende konsekvenser. Denne dokumentasjonen skulle derfor vært gitt i både nabovarsel og dispensasjonssøknad. - En unnlattelse av å gi denne informasjonen, må anses som å være et **brudd på dokumentasjonskravet og opplysningsplikten i Plan- og bygningsloven.**

Ettersom tiltaket også krever andre driftsinstallasjoner, søker Mowi i realiteten ikke kun om dispensasjon til en flytebrygge, men om å få bygge et industrianlegg midt i en liten vik. Ved å tilbakeholde informasjon om kompleksiteten ved tiltaket (- andre installasjoner er ikke nevnt med et ord i dispensasjonssøknaden), synes det som om søker Marina Solutions har prøvd å oppnå en enklere saksbehandling.

Nye industri-installasjoner i vernet strand og sjøområde må omsøkes, og skulle derfor vært medtatt i dispensasjonssøknaden.

Mowi har som nevnt ikke særegen bruksrett over det nærmere 7 500 m² store sjøområdet som flytebryggens fortøyninger vil legge beslag på. De eier heller ikke sjøarealet hvor selve bryggeanlegget skal bygges. Tiltaket er også i konflikt med Kommuneplanen sin arealdel for 2018-2030. Som tidligere nevnt er det dessuten forbud mot å sette opp flytebrygger i et «flerbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsel, farleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner», som er det Åbakkevika betegnes som.

Dersom tiltaket blir realisert, vil i praksis Mowi ta over hele Åbakkevika, fordi bryggeanlegget (med flere, opptil 96 meter lange ankerfortøyninger) og parkerte brønnbåter da vil forhindre fri ferdsel og annen bruk av vikens sjøområde. [Se Kartvedlegg nr.3, 5 og 6.] [\[02.02.2021\]](#): Omsøkt brygge med forankringer er vesentlig mer inngripende – både estetisk og fysisk – enn det som den eksisterende bryggen er. (Se **kart nr.7** i vedlegg C6)]

Utfyllingsretten i Strandretten er også et viktig forhold som kommer inn her. Denne utfyllingsretten går ut på at strandeier kan sette opp permanente innretninger i sjøen, for eksempel brygger, mærer, moloer og bøyer.

Det som er spesielt med utfyllingsretten er at strandeieren blir eier av det arealet som dannes. Man flytter altså eiendoms grensen.

I følge vanlig praksis av Strandretten, vil en strandeiers eiendomsrett i sjø kun gå ut til 2 meters dybde ved middels lav vannstand. Smoltanlegget fikk imidlertid bygge eksisterende brygge 14 meter ut fra land, slik at dybden skulle være tilstrekkelig for brønnbåtene som skulle legge til ved bryggen. (Det er ikke spesielt grunt langs land der bryggen er bygget, men det var viktig å sikre en ekstra god dybde ved bryggen.) Gjennom utfyllingsretten, ble derfor Mowi Kvingo sin opprinnelige eiendoms grense i sjø flyttet lenger ut, og de fikk eierskap til et større sjøområde da nåværende brygge ble bygget. Denne bryggen utgjør nå den ytre grensen for det sjøområdet som Mowi etter loven har privat eiendomsrett til (dvs at de råder over området fra denne bryggen og inn til land, men ikke mer). - Langs resten av strandlinjen til anlegget, gjelder imidlertid fortsatt Strandrettens '2-meters regel'. [Se mer om Strandretten under kap.VII f.]

Den omsøkte flytebryggen er 50 meter lang og vil gå ca 27 meter ut fra land. Sammen med gangbro og andre installasjoner utgjør den derfor et **areal på (50m x 27m) 1 350 m²**. Dette tilsvarer et like stort område som det **15 bolighus** (med 90 m² grunnflate) ville tatt opp.

Hvis Mowi får bygge det omsøkte bryggeanlegget, vil de i juridisk forstand få privat eiendomsrett over alt det som er 'utfylt' (og dette helt gratis). Eiendomsgrensen deres i sjøen ville da ha blitt flyttet ut til den nye flytebryggen, dvs 27 meter ut i Åbakkevika i en 50 meters bredde hele veien mot deres strandgrense på land.

1 350 m² av vikens arealformål hadde dermed blitt omgjort til et «privateid industriområde»* istedenfor å være et «fleirbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsle, ferleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner» slik det står oppført som i Kommuneplanens arealdel 2018-2030.

[*02.02.2022: Mowi Kvingo sitt landanlegg har i kommuneplanen **arealformålet 'Industri/ Næring'**.]

Et tiltak hvor en privat næringsvirksomhet, gjennom Utfyllingsretten, får eiendomsrett over en så stor del av en vik (i et vernet sjøområde/ strandsoner), strider mot Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, Pbl § 11-7 nr.6 og § 1-8, Strandsonerhensynet, Grunnloven §112 og en rekke andre lovverk, de øvrige strandeierne Strandrett samt mot etablert rettspraksis.

I denne forbindelse må det dessuten presiseres at Høyesterett (i Rt. 1989 s. 285) har fastslått at utfyllingsretten *ikke* hører under den sentrale strandrett, og at den ikke kan prioriteres foran andre rettigheter som for eksempel naboens tilflottsrett.

Det vises ellers til Strandretten og **dommen i Ytre Sogn heradsrett 6. mai 1986**. Der fikk noen strandeiere medhold i at et oppdrettsanlegg på 35 x 50 meter, som på det nærmeste lå 100 meter unna, måtte fjernes. (Anlegget lå ca 100 meter fra eiendommen til den nærmeste av saksøkerne.) Det lå også en lekter ved anlegget.

Retten fant at strandretten var krenket spesielt på grunn av de miljømessige ulempene som anlegget førte med seg i en fredelig og idyllisk vik. Forhold som eiendommers idyll og rekreasjonsbehov ble således tolket som viktige interesser i Strandretten. Det ble også vektlagt at en mindre idyllisk vik ville føre til en kraftig verdisenking av saksøkerne sine eiendommer.

Avstanden mellom det omsøkte bryggeanlegget (innbefattet brønnbåtene som ligger til kai) og de fleste av strandeidommene med hus og/ eller naust i Åbakkevika, vil være atskillig mindre enn 100 meter.

Rettsdommen i Ytre Sogn heradsrett har store likhetstrekk med de problemstillingene som er tilknyttet dispensasjonssøknaden i Åbakkevika. Den skulle derfor skape presedens for hvordan strandretten skal fortolkes i forbindelse med dette tiltaket.

I begrunnelsen for dispensasjonssøknaden står det også at: «**Ulempene ved utviding av eksisterende flytebrygge er vurdert som marginale.**»

Med tanke på at det omsøkte bryggeanlegget vil berøre/ legge beslag på størstedelen av sjøarealet i Åbakkevika, kan konsekvensene for natur, miljø, naboer og strandretter vanskelig beskrives som «marginale». [Mer om dette i kap. III-VII.]

I Kommuneplanens arealdel for 2018-2030 står Åbakkevika, som før nevnt, oppført som et «fleirbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsle, ferleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner». Søker skriver i sin dispensasjonssøknad at **arealformålet i Kommuneplanen ikke er til hinder for nødvendig fortøyning av anlegg for akvakultur.**

Bestemmelsen det her vises til omhandler *sjøbaserte fiskeoppdrett*, og er helt irrelevant for søknaden om ny flytebrygge. (En brygge er ikke et akvakulturanlegg.) - Som før nevnt, er det satt ned forbud i Kommuneplanen sin arealdel mot flytebrygger og kaianlegg i Åbakkevika.

Formålet med arealdelen er å bestemme hvordan arealene skal anvendes i framtiden. I følge Regjeringen skal myndighetene så langt som mulig følge denne planen når det skal treffes vedtak. [Kilde: Regjeringen – Pbl § 11-6. Rettsvirkning av kommuneplanens arealdel]

Som kapittel III-VII i vår merknad vil vise, vil det omsøkte tiltaket ha store, negative konsekvenser for naturen i Åbakkevika og være til hinder for samtlige arealformål som er satt for dette området.

I følge Pbl § 19-2 er det derfor ikke hjemmel for å gi dispensasjon til det omsøkte tiltaket:

“Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt.”

b) Økt produksjon er ikke gyldig dispensasjonsårsak

I dispensasjonssøknaden skriver søker Marina Solutions, at «**produksjonen i anlegget har økt betydelig siden det ble etablert**». Dette er en 'individuell årsak' og er i seg selv *ikke* et gyldig argument for å få dispensasjon.

En bedrift kan dessuten ikke utvide sin virksomhet mer enn det som de ytre rammevilkår tillater. Dette vil si at en produksjonsbedrift på land ikke kan tvinge gjennom en bredere vei gjennom et område som de ikke eier, ut fra et argument om at de har økt opp produksjonen sin så mye at det nå vil være mer tjenlig og økonomisk for dem å bruke store semi-trailere. (Hvis en bredere vei var en forutsetning for at produksjonen skulle økes, måtte ny vei vært godkjent *først*.)

På samme måte kan ikke en virksomhet som bruker sjøtransport, først utvide produksjonen og så deretter bruke dette som et middel til å tvinge igjennom dispensasjon til å bygge et større brygge-/ havneanlegg i et sjøområde som de ikke eier eller har råderett over, slik at de kan spare inn transportkostnader ved å benytte større båter.

I begge eksempler må produksjonsbedriften tilpasse størrelsen på lastebiler/ trailere eller båter til de veier eller kaier de har til disposisjon, og så heller ta noen flere turer.

[Tilleggsmerknad 02.02.2022: Minner for øvrig om at Mowi allerede har fått dispensasjon til å utvide eksisterende brygge fra 22 m til 45 m. Dette ble gjort i **2018**; dvs 3 år etter produksjonsutvidelsen som fant sted i **2015**.

I følge dispensasjonssøknaden (26.02.2018) skulle bryggen da være helt oppdatert i hht dagens situasjon.

Produksjonen ved anlegget har ikke økt etter dette, og Mowi Kvingo er i full drift med den eksisterende bryggen.]

c) Ny flytebrygge er ikke nødvendig for videre drift med dagens produksjonsnivå.

[Merknad 02.02.2022: Vi har endret på den opprinnelige rekkefølgen til noen av avsnittene i kap.2 c-d, for å gi bedre innholdsmessig sammenheng ut fra de tilleggsopplysninger som er lagt inn 02.02.2022 (markert med grønn farge). Teksten har også blitt litt innholdsmessig 'oppdatert'. (Vi hadde ikke like god kunnskap da merknaden ble skrevet som vi har nå.)]

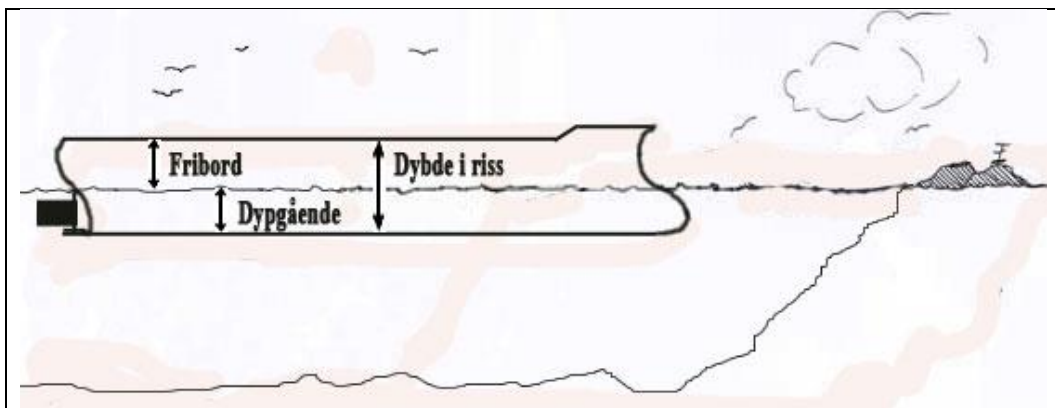
Som begrunnelse for dispensasjonssøknaden bruker Marina Solutions også at «**størrelsen på brønnbåter har økt mye de siste åra. Ved levering siste åra har det ved flere anledninger vært problem med fortøyning og dybde. Selv om det har vært båter med mindre kapasitet enn det som nå er aktuelt, har den store dybden på slike båter skapt vansker, båtene har ved lasting tatt i bunnen. Dette medfører stor risiko både for skade på utstyr, men også med fare for rømming av fisk. De brønnbåtene som i fremtiden er aktuelle for å laste levende fisk på Mowi sitt smoltanlegg på Kvingo er vesentlig større og kan ikke lenger legges til ved den eksisterende bryggen.**»
«**Aktiviteten blir den samme, men utvidelsen må til for å ivareta sikkerheten til båt og mannskap.**»

Som det vil framgå av teksten nedenfor og i vedlagt dokumentasjon, medfører ikke disse påstandene riktighet.

[02.02.2022: Interessant nok, er begrunnelsene ovenfor *ordrett identisk* med de som Mowi brukte da de i 2018 søkte om dispensasjon til å utvide den *nåværende* bryggen. (Se vedlegget '09.11.2021, Sakstillegg til Klage')]

Det er et stort utvalg av brønnbåter i ulike størrelser som kan benyttes ved eksisterende brygge:

Vi vet at mange smoltanlegg og fiskeoppdrett i Norge holder til inne i små vikar og fjordarmer eller i sjøområder med skjær, holmer og smale sund, hvor det ikke er plass for større skip å ferdes. Rederiene som tilbyr transport av levende fisk vil derfor måtte ha brønnbåter av mange ulike størrelser i sitt 'sortiment'; også i årene framover.

På alle brønnbåter oppgis det et dybdemål som kalles «maks dypgang». Dette angir det dypeste båtens kjøll vil gå ned i sjøen, når den er fullastet (ut fra maks tillatt last).

[02.02.2022: Mowi plikter å vite hva som er minste dybde ved egen brygge. Fordi alle båter har oppgitt hva som er maks dypgang, skal det derfor ikke være mulig at båter tar ned i hvis en driver forsvarlig og ikke overlastet eller bruker båter med for stor dypgang. - Mowi innrømte på synfaringen før Formannskapsmøtet 22.11.2021 at det *kun hadde skjedd én gang* at en båt hadde tatt ned i ved lasting. Båten det gjaldt hadde en dypgang på hele 7 meter, hvilket er altfor mye ut fra dybdeforholdene ved den eksisterende bryggen. - Hendelsen hadde derfor kun årsak i Mowi sin egen uforsvarlighet, og skyltes *ikke* noen feil med den eksisterende bryggen.]

Den nåværende bryggen er flyttet 14 meter ut fra land, hvor sjøen er dypere. Dette skulle i alminnelighet oppfylle dybdebehovet til de fleste brønnbåter. Minste dybde ved bryggen er 7 meter (ved sjøkartnull).

En rask undersøkelse hos brønnbåt-rederiene, viser at det er mange nye og 'miljøvennlige' brønnbåter med stor lasteevne (på opptil 3000 kubikk) som produseres med en dypgang på rundt 5,9 meter. Dette skulle være godt innenfor dybdeforholdene ved den eksisterende bryggen i Åbakkevika. - Det skulle dermed ikke være noe problem å få leie båter som passer til den eksisterende bryggen ved Mowi sitt smoltanlegg på Kvingo.

[02.02.2022: Noen tilfeldig valgte eksempler på topp moderne brønnbåter i ulike størrelser og med en 'maks dypgang' på 5,9 m eller mindre, er lagt inn i vedlegget '03.01.2022, Havneforhold og dybder..' s.5.]

[02.02.2022: Det har i ettertid fremkommet at brønnbåtene Mowi nå anser for å være aktuelle å bruke, ikke er normalt store brønnbåter, men gigantiske båter på 4000-5000 kubikk; bl.a Aqua Maløy og Ronja Vest. Den eksisterende bryggen er selvsagt ikke dimensjonert for slike gigantbåter. - Flesteparten av brønnbåtene i Norge er på 1200-3000 kubikk. Kun 8,5% av båtene i den norske brønnbåtflåten er over 3500 kubikk. (Se også vedlegget '03.01.2022, Merknad til Mowi sin klage' s.10.) Det er derfor heller ikke riktig at norske brønnbåter har blitt større siden bryggeutvidelsen i 2018.]

Når Marina Solutions skriver at «brønnbåtene som i fremtiden er aktuelle for å laste levende fisk på Mowi sitt smoltanlegg på Kvingo er vesentlig større og kan ikke lenger legge til ved den eksisterende bryggen», så handler det altså ikke om at den eksisterende bryggen ikke lenger vil være mulig å bruke til normalt store brønnbåter. Det som det handler om er i stedet at den størrelse på brønnbåtene som Mowi nå *ønsker* å benytte, dvs gigantiske båter på over 4000 kubikk, hadde trengt en større sjødybde. – Det å ville bygge en ny brygge for slike gigantbåter er for øvrig ikke tuftet på noe reelt behov i forhold til smoltanleggets nåværende eller fremtidige drift.

Det er som nevnt Mowi sitt ansvar å leie inn båter som passer til de rådende havneforhold ved anleggene deres, slik at farlige situasjoner ikke oppstår. De har også ansvar for at det utarbeides gode HMS-rutiner og et forsvarlig system for å føre smolten over i brønnbåtene, slik at man f.eks ikke risikerer slangebrudd.

[02.02.2022: Minner ellers om at den eksisterende bryggen ble utvidet fra 22m til 45m lengde i 2018, og ifølge dispensasjonssøknaden (26.02.2018) da skulle være helt oppdatert både i hht produksjonsøkningen som fant sted i 2015, dagens brønnbåter og situasjonen ved anlegget. Mowi anså i 2018 dybdeforholdene ved den eksisterende bryggen for å være gode nok til normalt store brønnbåter, som var det bryggen da ble dimensjonert for. (Se også vedleggene '26.02.2018, Dispensasjonssøknad for bryggeutvidelse 2018' og '09.11.2021, Sakstillegg til klage av 06.10.2021'.) Vil også gjøre oppmerksom på at et stort undervannsskjær ute i viken vil komme i konflikt med omsøkt brygge. (Se mer i vedlegget '03.01.2022, Merknad til Mowi sin klage av 19.12.2021' og Kart nr.8.)]

Som det framgår av det ovenstående er en ny brygge ikke nødvendig, hverken ut fra sikkerhetshensyn eller for å sikre videre drift. Forutsatt at Mowi benytter et forsvarlig transportsystem for fisken fra landanlegg til båt, vil også den påståtte risikoen for 'rømning av fisk' være ikke-eksisterende.

Konklusjon: Hvis brønnbåtene som benyttes ved smoltanlegget på Kvingo er tilpasset eksisterende brygge og dybdeforhold, vil også sikkerheten til båt, mannskap og utstyr være ivaretatt.

I dispensasjonssøknaden påstås det også at «færre anløp pga større båter, gir en miljømessig gevinst».

[02.02.2022: Færre anløp pga større båter gir ingen miljømessig gevinst, fordi båtene da vil måtte forlenge sine opphold siden det losses mer fisk.] **Per i dag står båtene med motoren på under hele oppholdet, så lengre opphold vil gi økte utslipp.** Dersom målet til Mowi hadde vært å redusere forurensning fra brønnbåtene som ligger til kai (både i form av utslipp og støy), ville bruk av landstrøm være den naturlige løsning; ikke større båter. - Færre anløp vil dermed kun ha en *økonomisk hensikt*, i form av at det vil kunne gi noe lavere transportkostnader.]

d) Økonomiske årsaker er ikke relevant grunn for å gi dispensasjon.

Mowi sier selv i sin dispensasjonssøknad 01.06.2021, at det ikke søkes om en ny brygge for å kunne øke opp produksjonen og at 'aktiviteten blir den samme' som i dag.

[02.02.2022: Mowi Kvingo er i full drift med nåværende brygge. Denne bryggen ivaretar dermed virksomhetens havnebehov med dagens aktivitetsnivå. Som dokumentert er det god tilgang på brønnbåter som kan benyttes ved eksisterende brygge, da flesteparten av norske brønnbåter (også de som nå produseres) er på 1200-3000 kubikk. - Det er derfor vanskelig å se at en ny brygge kan ha annen hensikt enn å skulle øke opp profitten til Mowi ASA, gjennom at anlegget da kan bruke gigantiske båter som kan gi færre anløp og dermed lavere transportkostnader. Slike båter gir også mulighet for langtransport av levende fisk til lavkostland for videre håndtering, hvilket selvsagt kan være en annen økonomisk faktor.]

Den fordel en mulig kostnadsbesparelse ville gitt selskapet, gir uansett ikke hjemmel for dispensasjon i vernet sjøområde og strandsone.

Mowi skrev i et brev til Masfjorden kommune 23.03.2021 at Mowi ASA nylig har inngått en leieavtale på to brønnbåter, Aqua Maløy (ca 4000 kubikk)* og Aqua Kvaløy. Slik vi forstår det, er disse to båtene tenkt å betjene flere av Mowi ASA sine fiskeanlegg, og ønskes også brukt til transport av smolt fra anlegget ved Åbakkevika. De to båtene har en størrelse og maks dypgang som trolig er i grenseland for det som er forsvarlig å bruke ved den eksisterende bryggen til Mowi Kvingo. [*02.02.2022: Kun 8,5% av den norske brønnbåtflåten består av båter over 3500 kubikk. 75% av brønnbåtene i Norge er under 3000 kubikk. Flertallet av båtene har en størrelse mellom 1200-3000 kubikk. (Se tabell 1 på s.4 i vedlegget '03.01.2022, Havneforhold og dybder ..')]

At Mowi ASA inngår en gunstig langtids leiekontrakt, fritar dem uansett ikke fra ansvaret med å tilpasse brønnbåtene de benytter til de havneforhold som er ved fiskeanleggene deres. Frivillige leiekontrakter gir heller ikke grunnlag for dispensasjon til et nytt og større bryggeanlegg.

[Tilleggsopplysning 02.02.2022: Mowi ASA har leiekontrakt på mange brønnbåter, og det er heller ikke slik at det ikke fins alternativer til de to båtene som er nevnt. - Anlegget på Kvingo har de siste årene benyttet flere ulike brønnbåter, bl.a båtene 'M/S Øysund', 'M/S Øytind' og 'Ronja Christopher'. Alle disse båtene har en dypgang som passer til dybdeforholdene ved den eksisterende bryggen. (Se også pkt.1b og pkt.4 i vedlegget '12.01.2022, Merknad til Mowi ..')]

Økonomiske forhold anses som individuelle årsaker og gir i juridisk forstand ikke hjemmel for dispensasjon.

Minner ellers om at Mowi ASA ikke er noe kriserammert selskap som må 'snu på skillingen' for å overleve. I 2019 var driftsinntektene på 4,1 milliarder euro (ca. 40,63 milliarder norske kroner) og operasjonelt driftsresultat var på 721 millioner euro (ca 7,15 milliarder norske kroner).

De seneste syv årene har Mowi betalt ut 28,7 milliarder kroner til aksjonærene. Til tross for den økonomiske krisen over hele verden pga Corona-pandemien, hadde Mowi et bra år også i 2020, med 3,8 milliarder euro i driftsinntekter. Hovedaksjonæren John Fredriksen, som (gjennom sitt selskap Gevevan trading) eier 14,42% av aksjene, har flagget ut til Kypros. Dette betyr at selskapet også 'sparer' mye i form av skattefritak.

Til tross for Mowi sine enorme inntekter, har de kun 12 200 tilsatte (per 29.04.2021), fordelt over 25 land. Selskapet har likevel et mål om å redusere antall årsverk med 10 % innen 2024, ved hjelp av økt automatisering, for å øke profitten enda mer. Planen på sikt er å erstatte en vesentlig del av arbeidskraften med teknologi. Dette vil ifølge selskapet først iverksettes i høykostlandet Norge. [Kilder: E24 Dine Penger 12.02.2020, Kyst.no 12.02.2020, Finansavisen 17.02.2021, Investors – Mowi Company Website, Regnskapstall.no og Dagens Næringsliv 17.03.2021.]

Mowi har også sikret seg svært fordelaktige avtaler med Masfjorden kommune, i form av gratis ferskvann fra Sørkvinge-vatnet (de betaler ingen vannavgift til tross for et enormt stort vannforbruk). Selskapet skulle således ha god nok økonomi til å kunne takle transportkostnadene, selv om de ikke får benytte de aller største brønnbåtene som markedet har å tilby.

Som det framgår av det ovenstående er en ny brygge ikke nødvendig, hverken ut fra sikkerhetshensyn eller for å sikre videre drift. - Økonomiske besparelser regnes ikke som en viktig nok 'fordel' (i lovens forstand) til å gi dispensasjon.

e) Dyrevelferd er regulert av forskrift. Brønnbåtens størrelse er ikke relevant.

Som begrunnelse for at det skal gis dispensasjon til en ny flytebrygge, påstår Marina Solutions videre at «**utvidelsen må til for å ivareta en forsvarlig måte å levere fisk på i forhold til dyrevelferd**».

Påstanden om at større båter vil gi bedre dyrevelferd, er uriktig og faller på sin egen urimelighet ettersom det er strenge regelverk som regulerer transport av levende fisk i brønnbåter til og fra akvakulturanlegg, bl.a “Forskrift om transport av akvakulturdyr”. Transport av fisk er også regulert i “Forskrift om ytterligere krav til transport, omsetning og import av akvakulturdyr og produkter av disse”.

Mattilsynet fører tilsyn med at dyrevelferden ivaretas, og alle Brønnbåter må spesielt godkjennes av Mattilsynet minst hvert 5. år.

Brønnbåtene må tilpasse mengden fisk etter sin lasteevne og de krav som regelverket setter, så **størrelsen på båten har ikke noen betydning for dyrevelferden**. Derimot vil Brønnbåten sin lasteevne ha noe å si for hvor mange turer som må til for å transportere et større volum med fisk, og dermed kunne innvirke på de totale transportkostnader.

Ettersom det har blitt kjent at det er økt rømmingsfare med liten smolt, har tendensen de siste årene vært å sette ut større smolt i sjøen. (Kilde: Fiskeridirektoratet) For smoltanlegg som prøver ut dette, vil det da (slik vi forstår det) være større men færre fisk i kummene, slik at det totale volumet fisk (kg per kubikk) vil være det samme. - Heller ikke denne trenden vil for øvrig ha noen innvirkning på størrelsen på Brønnbåtene som kan benyttes, ettersom regelverket for transport av levende fisk som nevnt sikrer en forsvarlig dyrevelferd.

Som dokumentert under kap.II c, så vil det dessuten være mulig å benytte topp moderne brønnbåter (med stor lastekapasitet) ved den eksisterende bryggen. Det er for øvrig Mowi ASA sitt ansvar å inngå leieavtaler for båter som passer til de rådene havneforhold.

f) Omsøkt tiltak vil ikke sikre arbeidsplasser

Det siste argumentet som brukes som begrunnelse for dispensasjonssøknaden, er at tiltaket vil «**sikre framtiden til anlegget og arbeidsplasser i distriktet**».

Denne uttalelsen går direkte imot det som tiltakshaver Mowi ASA har oppgitt som målsetting for sin virksomhet; nemlig en gradvis avvikling av menneskelig arbeidskraft til fordel for teknologistyrte fiskeanlegg.

Det å skrive at en dispensasjon vil sikre arbeidsplasser, blir derfor å føre Masfjorden kommune (som har sysselsetting som en viktig prioritet) bak lyset.

I følge intervju med Mowi's konsernsjef, Ivan Vindheim, i Dagens Næringsliv (17.03.2021) har selskapet som mål å øke volumet, redusere kostnadene og redusere den menneskelige arbeidskraften med 1500 årsverk innen 2024.

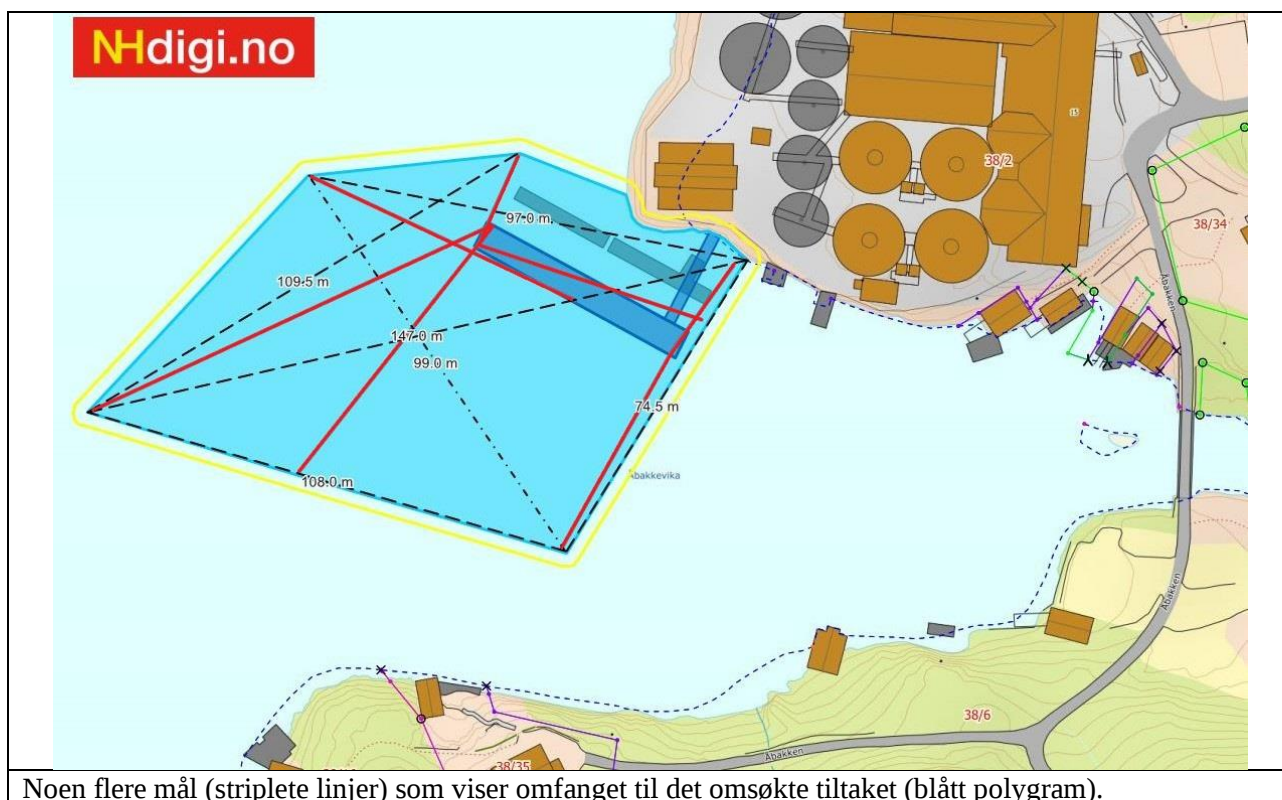
Det er ifølge konsernsjefen et uttalt mål for Mowi ASA å redusere antall årsverk med 10 prosent innen 2024. Dette skal gjøres med økt automatisering ved hjelp av ny teknologi. - Reduseringen av årsverk til fordel for teknologisk automatisering av driften vil fortsette også etter 2024, og det endelige mål for selskapet er å sikre en høyest mulig profitt med en virksomhet som driftes med et minimum av menneskelig arbeidskraft.

I følge opplysninger hos Brønnøysund er det 13 tilsatte (med spørsmålsteget etter) ved smoltanlegget Mowi Kvingo. (Det er ikke spesifisert hvor mange av stillingene som utgjør fulle årsverk.) I følge en tidligere artikkel i avisen Nordhordland, er imidlertid kun 8 personer fast tilsatt, mens 5 personer har status som ‘ekstrahjelp’ (som blir leid inn spesielt i ferier). - Artikkelen i Dagens Næringsliv 17.mars oppgir at «*redusert innleie av personell*» er en av måtene Mowi ASA skal nå sitt mål om en 10 prosents reduksjon i antall årsverk innen 2024.

Med den nye teknologien lansert som «Mowi 4.0» vil anleggene på det nærmeste være ubemannede, ettersom føring og overvåking av fisken i realtid vil skje fra et fjernstyrt operasjonssenter. (Denne teknologien kan i teorien benyttes både på sjø- og landbaserte anlegg, men vi vil tro at smoltanlegg vil ha behov for noe mer fysisk tilsyn enn de sjøbaserte.)

Mowi ASA har som mål at alle selskapets anlegg, i første omgang i høykostlandet Norge, skal kunne fjernstyres fra et slikt operasjonssenter. Disse operasjonssentrene kan drives sentralisert fra hvor som helst i landet, og vil på sikt kunne erstatte flertallet av arbeidsplassene som fram til nå har vært ute i distriktene hvor oppdretts- og smoltanleggene ligger.

Det er således stor sannsynlighet for at Mowi Kvingo, noen år fram i tid, vil ha færre tilsatte enn nå (- uansett hvilken brygge de besitter). Selskapet kan derfor ikke bruke «arbeidsplass-kortet» som begrunnelse for at det skal gis dispensasjon.

[02.02.2022: I følge Mowi (03.11.2021) skal transportrørene for levende fisk fra landanlegget plasseres langs gangkaien som går ut til flytekaien (27 m ut i viken). Ut fra sikkerheten til personalet er det sannsynlig at det også må installeres sikkerhets-rekkverk både langs 'gang-kaien' (fra land) og langs selve flytekaien ute i viken. Som påpekt i kap.2a (s.6) var ikke disse installasjonene vist på tegningene i dispensasjonssøknaden 01.06.2021. – Bildene viser transportrør og sikkerhetsrekkverk på to andre fiskeanlegg, og gir en indikasjon på hvordan disse installasjonene kanskje vil kunne se ut.]

III) SMOLTANLEGGET BLE ETABLERT I ET EKSISTERENDE BOLIGOMRÅDE

Kort oppsummert:

Næringsvirksomhet i et boligområde fordrer større hensynstaken enn i et industriområde, og lovfestede nabohensyn og strandretter må ivaretas. Smoltanlegget har allerede gjort store og skjemmende inngrep i naturmiljøet ved Åbakkevika. Det omsøkte tiltaket vil gi økt støy og en ytterligere estetisk forringelse, og er således lite forenelig med en ivaretagelse av det eksisterende bomiljø.

Tiltaket vil dessuten legge beslag på en betydelig del av Åbakkevika og hindre annen bruk av viken, til fiskeing, bading, dykking og andre fritidsformål; også for kommende generasjoner.

Om boligområdet:

Bolighusene i Åbakken og rundt Åbakkevika ble bygget mellom 1838 og 1967, dvs lenge før smoltanlegget ble etablert. Smoltanlegget ble med andre ord startet opp midt i et allerede etablert boligområde. (Anlegget ble, etter det vi forstår, først lagt inn som næringsområde i Kommuneplanen sin arealdel for 2005-16.)

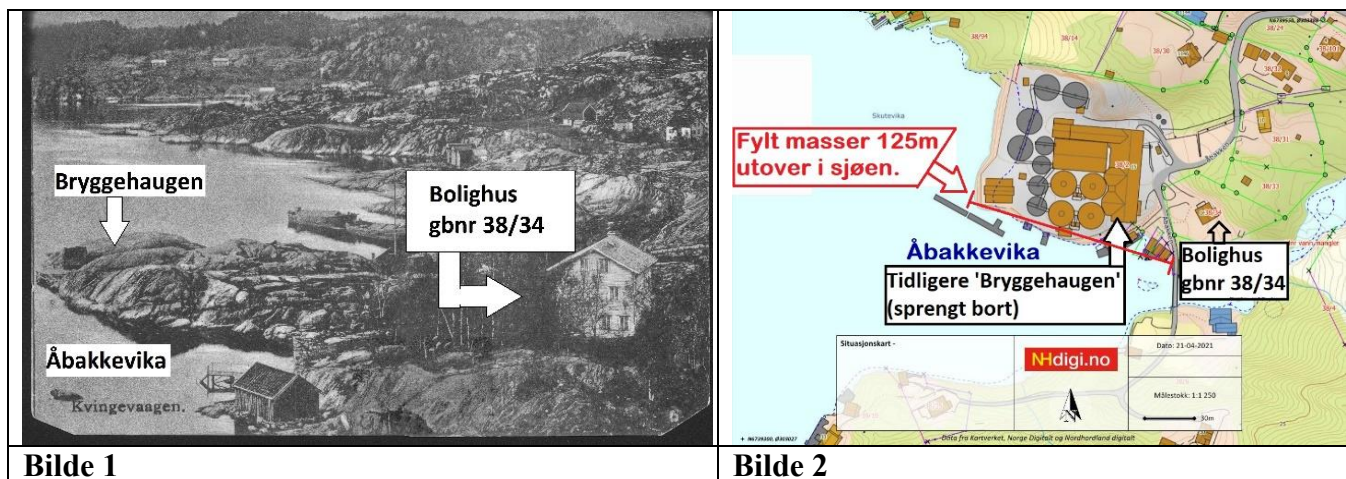
Dette er et viktig juridisk poeng, ettersom dette styrker naboenes retter og medfører at det stilles større krav om hensyn fra næringsvirksomheten sin side (enn om situasjonen hadde vært motsatt). Interessene til naboene skulle av denne grunn vektlegges i særlig stor grad når nye tiltak vurderes.

Til tross for dette har det siden smoltanlegget ble opprettet blitt gjort store inngrep i naturen, som også har virket forringende på estetikk, naboenes utsikt og bomiljø. Den verneverdige 'Bryggehaugen', som både var tørkeplass for sildenøter og som hadde fjordens eldste kai for rutebåtanløp, ble sprengt vekk av smoltanlegget, og det har i årenes løp blitt fylt på masser langt utover i sjøen for å utvide produksjonen.

Opprinnelig var viken liten og idyllisk, og vikens nordvestre side, Bryggehaugen, gikk ikke så langt ut. (Bilde 1). På grunn av smoltanleggets bortsprenging av Bryggehaugen og utfylling av masser i sjøen, går nå vikens nordvestre side ca **125 meter** utover fra land. (Bilde 2.)

Smoltanlegget er ruvende og skjemmende for det øvrige naturmiljøet, med betong, metall, nettinggjerd og store telt over fiskekummene. (Bilde 3). I tillegg kommer betydelig støy og annen forurensning, både fra selve anlegget og fra brønnbåter som ligger til kai (vanligvis med motoren og sterke lyskastere på under hele oppholdet).

Urensede utslipp fra smoltanlegget har over flere år innvirket negativt på livet i sjøen og fjøren, og ført til en økt vekst av 'slimete' vegetasjon og alger. Dette har igjen innvirket negativt på fiskebestanden og annet sjøliv, og blåskjellene har 'dødd ut'. [Mer om dette under kap.VI.]

Gbnr 38/34, som ble bygget i 1872 og som fortsatt har fastboende eier, har som bildene viser allerede fått en betydelig reduksjon i sjøutsikten som følge av smoltanlegget, som nå stenger for mye av boligens opprinnelige sjøutsikt mot vest, og fullstendig stenger utsikten mot nordvest.

De andre naboene har også fått forringet sin utsikt, ved at de istedenfor å se bort på en vakker vik, nå i stedet ser bort på et industriområde med jern, betong, og telt uten noen form for forankring i lokal byggetradisjon.

Naboene har likevel prøvd å vise sin velvilje, og har godtatt mer enn det som kunne forventes for at smoltanlegget skulle ha gode driftsvilkår.

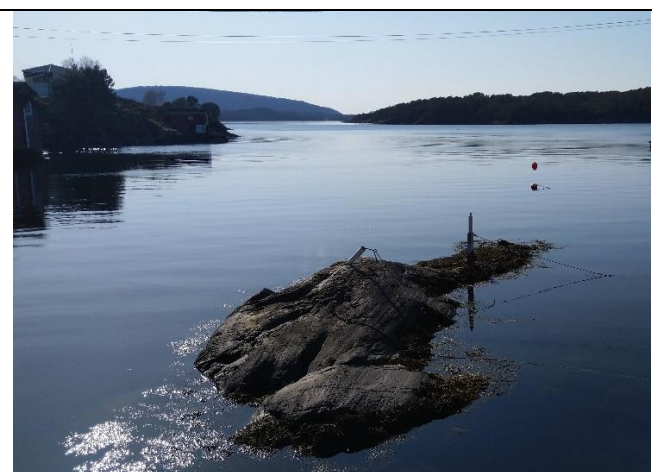

Bilde 3: Alle bolighusene på bildet, har utsikt ned til Åbakkevika og videre ut mot fjorden.

Det er fortsatt et vakkert naturområde rundt resten av Åbakkevika (bilde 4-5), og både sjøområdet og naturen rundt blir flittig brukt til turgåing, fiske, garnsetting, brettseiling, bading (både fra båt, brygge, svaberg og strand), dykking og andre fritidsformål av både strandeierne med hus/ naust og av andre i bygda.

Bilde 4

Bilde 5

Hvis bygging av omsøkt bryggeanlegg gjennomføres, vil det sammen med ankerfortøyningene oppta størstedelen av sjøområdet i Åbakkevika, og representere et naturinngrep som i praksis vil ødelegge viken for alltid.

Siden næringsvirksomheten ble etablert i et allerede eksisterende boligområde, plikter Mowi å ivareta naboenes strandretter (som eksisterte før de etablerte sin virksomhet på Kvingo) og sikre at driften ikke innvirker negativt på det fra før etablerte bomiljø.

Vi kan ikke se at tiltaket vil kunne være forenelig med Nabolovens § 2, Pbl sine estetikk-krav, Grunnloven § 112 og Strandretten.

IV) STØY

Omsøkt tiltak vil gi økt støy og andre forstyrrelser for naboene:

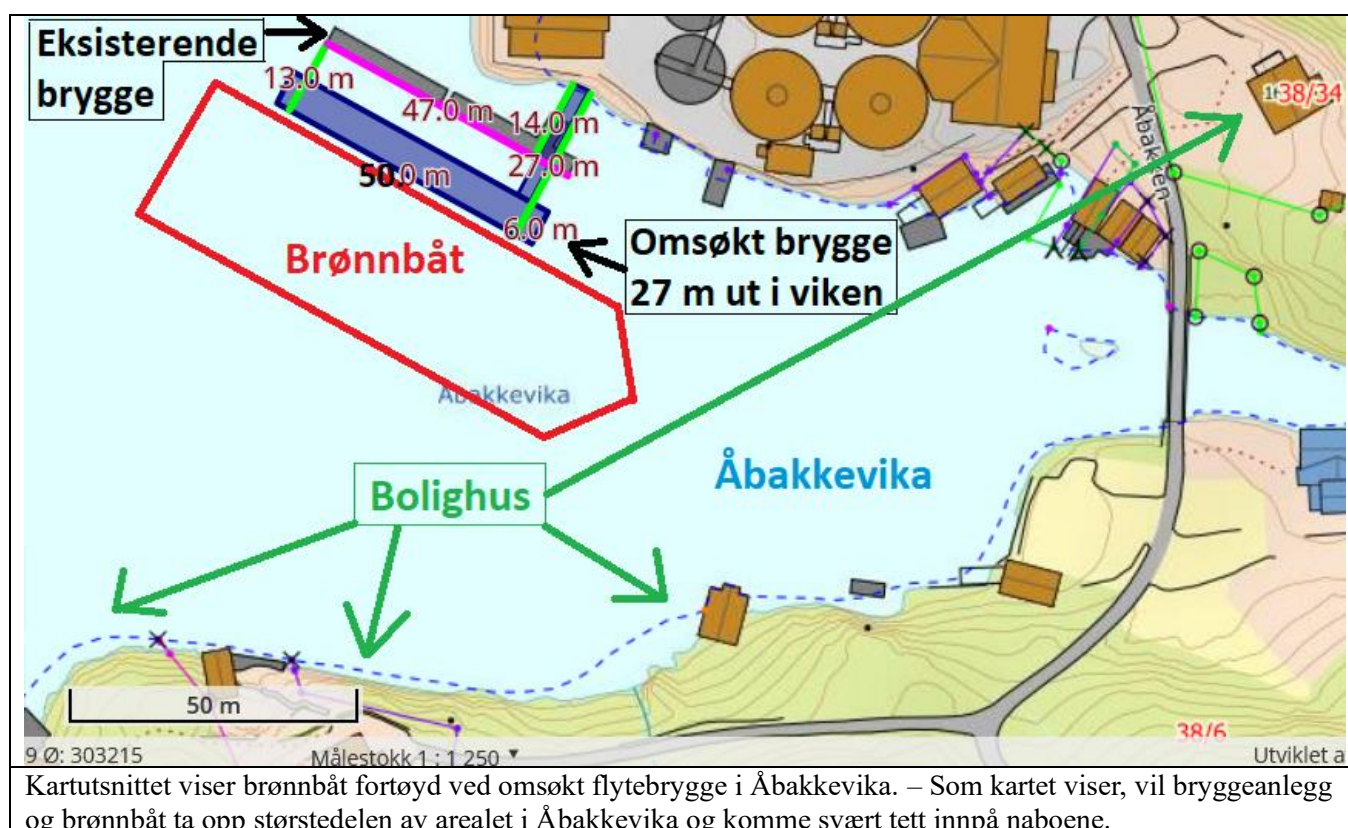
Akustisk forurensning innebærer at anleggsmaskiner og store båter forstyrrer dyrelivet (og i vårt tilfelle også det omkringliggende boligområde) med støy. Brønnbåtene forurenser til luften i form av partikkelutslipp, svovelutslipp og klimagasser, og til sjøen i form av utslipp av olje, spillvann m.m.

Hvis en ny flytebrygge blir bygget lenger ute i Åbakkevika, 27 meter i fra land, må det også bli installert nye transport-rør (utover i sjøen) og maskiner for å pumpe fisken hele veien fra smoltanlegget på land og ut til bryggen/ brønnbåtene. Vi vet at det må svært kraftige maskiner til for å pumpe vann og levende fisk over lengre avstander, fra anlegg og ut til brønnbåt. Store maskiner har vanligvis også et *betydelig lydnivå*. Det er derfor stor sannsynlighet for at de nye installasjonene til en ny brygge ville forverret lydforurensningen fra smoltanlegget vesentlig.

Det er allerede betydelig støy (hele døgnet) fra anlegget. I tillegg kommer kraftig støy fra brønnbåtene mens de ligger til kai. Støy og kraftige lyskastere fra båtene nattetid har vært en gjentakende plage for naboene, og ført til mye ødelagt nattesøvn.

Vanligvis har båtene motoren og kraftige lyskastere på hele tiden mens de er der. (At motoren går på 'tomgang' så lenge, fører også til økt forurensning til sjø og luft.) De kommer ofte kveld/ natt, og kan ligge til kai i alt fra 5-6 timer til et halvt døgn om gangen.

Per i dag ligger brønnbåtene til kai nærmere land (eksisterende brygge), like ved siden av smoltanlegget. Dette gjør at motorstøyen fra båtene dempes *noe* på landsiden. Med en flytebrygge lenger ute i Åbakkevika, ville det imidlertid ikke vært noe rundt som kunne dempet støyen. I tillegg ville brønnbåtene, som etter det vi forstår ville vært gigantiske hvis denne bryggen blir bygget, legge til rett utenfor 'stuedøren' til boligene som ligger på motsatt side av viken fra Mowi Kvingo. Dette ville medført et lydnivå bort til naboene som trolig overstiger det tillatte.

Vi viser i denne forbindelse også til Grunnlovens §112, samt til **Lunner Pukkverk-dommen** (Norsk Retstidende 1993 side 528), hvor Høyesterett nektet å innvilge en omsøkt virksomhet med begrunnelse i at trafikkstøy ville ha stor trivselsreduserende virkning i boligområder på stedet, og slo fast at miljøhensynet er «en del av de overordnede miljøhensyn som det er målsetting å innarbeide i beslutningsprosessene – jamfør det prinsipp som nå er nedfelt i Grunnlovens § 110 b (senere endret til §112)». - Støyforurensning fra store brønnbåter som, ved den omsøkte plassering av bryggeanlegget, ville vært fortøyd like foran flere bolighus, kan fortolkes analogt til den trafikkstøy som Høyesterett la til grunn for Lunner Pukkverk-dommen.

Det å ha en brønnbåt på størrelse med et lite cruise-skip 'like utenfor stuevinduet' ville også krenket strandretten til disse naboene, forringet eiendomsverdi, bomiljø og utsikt, og generelt vært uakseptabelt invaderende.

Som nevnt er støyen fra smoltanlegget allerede svært forstyrrende for alle naboene med hus langs Åbakkevika. Den konstante duren fra anlegget overdøver langt på vei de naturlige lydene fra naturen rundt, og det er aldri stille. Med den ekstra støyen som maskiner til nye rørinstallasjoner og brønnbåter (parkert enda tettere på naboene) vil medføre ved bygging av det omsøkte bryggeanlegget, vil den totale lydforurensningen bli uakseptabelt høy for boligområdet som ligger rundt Åbakkevika og smoltanlegget.

Støy er definert som uønsket lyd og kan forårsake søvnforstyrrelser, redusert livskvalitet og redusert helse. Støy anses som forurensning etter Forurensningsloven. I følge Folkehelselovens § 8 om miljørettet helsevern, er støy betegnet som en faktor som kan ha negativ innvirkning på helsen. Trafikk, industri, tekniske installasjoner og anleggsvirksomhet er de viktigste kildene til støyforurensning. I følge WHO bidrar støy i samfunnet med minst 1 million helsetapsjusterte leveår (DALY) årlig i Vest-Europa.

I 'Folkehelse rapporten 2018' til Folkehelseinstituttet (FHI) står det at: *"God og helhetlig arealplanlegging er nødvendig for å unngå nye støykonflikter i boligområder, og for å forebygge helseplager som skyldes støy. ..Støyforurensning kan føre til betydelig plage og stress, søvnforstyrrelser og hjerte-karsykdom. Særlig støy om natten kan bidra til redusert helse."*

Vi viser ellers til at det tidligere er gjennomført støymålinger etter krav fra naboer, og i regi av kommunen, og hvor resultatet viste seg å være betydelig over de fastsatte grensene.

Vi anmoder for øvrig om at brønnbåtene må slå av motoren mens de ligger til kai (bruke landstrøm – dette også ut fra andre forurensningshensyn), og at restriksjoner for arbeid på nattestid vurderes.

Videre ber vi om at lydisolerende tregjerder (estetisk utformet) oppføres på smoltanleggets landgrense mot Åbakkevika. - Dette er tiltak som burde vært iverksatt for flere år siden, da Mowi utvidet sin produksjon på anlegget.

Bilde av brønnbåt lagt til ved eksisterende brygge. Bildet er tatt fra soveromsvinduet til en nabo på motsatt side av viken (gbnr 38/35). – Med en ny flytebrygge lenger ut i viken, ville brønnbåtene ha blitt parkert like utenfor huset deres.

V) ESTETISKE, ØKONOMISKE OG BRUKSMESSIGE ULEMPER

Kort oppsummert:

Det omsøkte tiltaket vil være estetisk skjemmende og hindre allmenn bruk av sjøområdet i Åbakkevika. Det vil også føre til økt støy og forstyrrelser for det omkringliggende bomiljø, samt føre til forringelse av utsikt og eiendomsverdier for naboene. Tiltaket kommer således i konflikt både med nabolovens § 2 og Pbl sine estetikkkrav, samt Grunnlovens § 112.

Strandeiernes rett til «uforstyrret å kunne nyte de fordeler som følger av at en eiendom ligger til sjøen» (i flg. Høyesterett) vil bli vesentlig forringet, og tiltaket vil krenke deres strandretter. Disse innbefatter tilflottsrett og fiskeretter, samt vern mot forurensing og ulemper av estetisk art. Fordeler som rett til sjøutsikt, bading og friluftsliv samt vern mot støy er gjennom nyere tids rettspraksis også regnet som en del av strandretten.

Minner igjen om at smoltanlegget ble etablert i et eksisterende boligområde, og at naboenes retter derfor har prioritet.

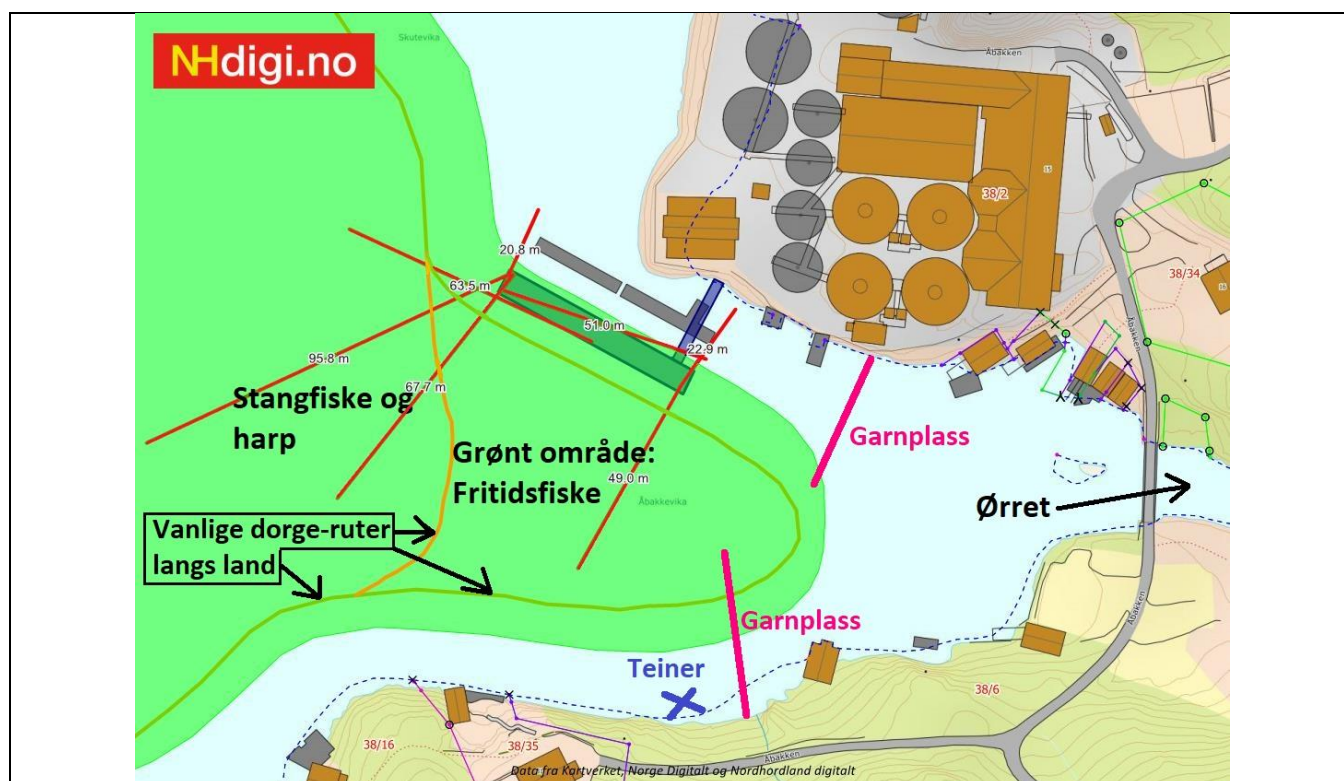
a) Fiske og annen bruk av Åbakkevika

Som før nevnt vil det omsøkte bryggeanlegget med fortøyninger ta opp størstedelen av arealet til Åbakkevika (nærmere 7,5 mål) og dessuten stenge ferdselen i viken når det ligger brønnbåter til kai. De kraftige ankerkjettingene vil gå på skrå fra bryggen og ned til sjøbunnen over store strekninger av viken, og vil være til hinder for bruk av sjøområdet. [Se også kartvedlegg nr.2-5.]

Det er spesielt i vikens ytre halvdel (hvor vinkelbryggens fortøyninger er tenkt plassert) at mesteparten av fritidsfisket foregår. – Dersom tiltaket blir realisert, vil det bli umulig å fiske (med dorg, harp eller stang), fordi snøret vil hekte seg fast i flytebryggens mange fortøyningskjettinger og dempelodd. [Se kartvedlegg nr.6.]

I følge Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030 er sjøområdet i Åbakkevika et «fleirbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsle, farleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner», jf Plan- og bygningsloven § 11-7 nr 6. I arealdelens pkt. 5.3.1, står det at: «I disse områda er det ikkje tillete å føre opp flytebrygger og kaianlegg.»

Ettersom det omsøkte bryggeanlegget vil hindre fri ferdsel og fiske, og vesentlig redusere muligheten for allmenn bruk av Åbakkevika til friluftslivsformål, vil tiltaket være i klar konflikt både med Friluftsløven og formålet i Kommuneplanen sin arealdel.

Fiskeplasser i Åbakkevika: Som kartskissen viser, vil det ikke være mulig å fritidsfiske i Åbakkevika lenger dersom det omsøkte bryggeanlegget blir realisert. **Garnplassene ville ha kommet i konflikt med parkerte brønnbåter;** også fordi det da ikke ville ha vært noen passasjemulighet til naustene innerst i viken. (Siden vi aldri vet når brønnbåtene kommer, ville det i praksis betydd at man ikke lenger kunne ha satt ut garn.) **Man ville heller ikke kunne bedrevet fritidsfiske, fordi fiskesnører, liner og dorg ville ha hekket seg fast i de mange fortøyningskjettingene til flytebyggen,** som går på kryss og tvers over hele sjøområdet hvor fritidsfisket foregår. – Tiltaket ville derfor også ha vært i konflikt med Allemannsretten, ettersom det er vanlig for folk i bygden (Sør- og Nordkvingo) å komme i fritidsbåt og fiske her. Det er heller ikke uvanlig at det kommer ivrige ‘hobbyfiskere’ fra nabobygder for å fiske i sjøområdet ved Åbakkevika, Skutevika og langs Melshovden, ettersom det regnes for å være gode fiskeplasser.

Per i dag er det en sjøbu og 9 naust-eiendommer ved Åbakkavika, og kommunen har regulert inn flere. I tillegg er det 8 bolighus (hvorav flere er strandeieendommer) og flere ubebygde bolig- og fritidseiendommer rundt/ i umiddelbar nærhet til viken. Det er også 3 verneverdige bygg med betegnelsen ‘kulturminne’, inkl. et møllehus, som har sjøgrense til viken.

I følge Strandretten har strandeierne en rett til å disponere sjøen utenfor eiendommene. Gjennom rettspraksis er Strandretten definert slik (jf. Rt. 1985 s. 1128):

«Strandretten er en rett til uforstyrret å kunne nyte de fordeler som følger av at en eiendom ligger til sjøen. De fordeler som er beskyttet på denne måten er blant annet adgangen til sjøveis adkomst - den såkalte tilflottsrett - og mulighetene for bading og friluftsliv. Også strandeierens rett til visse former for fiske, retten til utfylling ut i sjøen og et visst vern mot forurensing og ulemper av estetisk art inngår som en del av strandretten».

Ut fra Strandretten er det klart at en ruvende vinkelbrygge 27 meter ut i viken, sammen med ankerkjettinger på opptil 96 meter på tvers i sjøen og store brønnbåter som stenger for ferdselen, vil hindre tilflottsretten og være en hemsko for naturlig bruk av private kaier og naust.

Retten til uttak av naturressurser er en av de eldste rettighetene til strandeieren. Strandeierne vil, som nevnt, miste muligheten til å fritidsfiske, linefiske og sette bunngarn slik de kan nå, hvis sjøområdet blir dekket av lange fortøyningskjettinger. Annen bruk av viken (som f.eks. badeliv, dykking og seilbrett) vil også bli hindret.

Dette vil krenke strandretten, og være en stor forringelse av fritidsaktivitetene til oppsitterne rundt Åbakkevika.

b) Estetiske ulemper og forringelse av eiendomsverdier

Åbakkevika brukes som fritids- og rekreasjonsområde både av familiene som har hus/ naust der og av andre folk i bygden.

Det omsøkte bryggeanlegget er gigantisk, og vil (inkl. fortøyninger) oppta størstedelen av Åbakkevika. Det vil bestå av betong, kjettinger, metall, sikkerhetsgjerder og store rørinstallasjoner, og være svært estetisk forringende. Det vil også stenge for siktlinjene utover mot fjorden, og være negativt inngripende på naturmiljøet.

Dersom bryggeanlegget blir bygget 27 meter ut i viken, vil sjøutsikten til 9 strandeiere og 8 bolighus bli vesentlig forringet. (Når store brønnbåter ligger fortøyd, blir dette ytterligere forverret.) For enkelte av naboene, ville brønnbåtene blitt liggende 'like utenfor stuevinduet' deres. Dette er uakseptabelt invaderende. [Se kartvedlegg nr.3.]

De estetiske ulempene vil innvirke negativt på både bomiljø og opplevd livskvalitet. Hele hensikten med å bosette seg naturskjønt til 'ute på landet' og nær sjø er jo den rekreasjonsmessige effekt som dette gir for 'kropp og sjel'.

Strandeierne har, som tidligere nevnt, en rett til «*vern mot forurensing og ulemper av estetisk art*» samt rett til sjøutsikt. For de øvrige bolighusene skulle naboloven § 2 gi et tilsvarende vern.

Forringelse av eiendomsverdier

Estetiske ulemper, støy og innskrenket mulighet til bruk av sjøområdet som følge av omsøkt bryggeanlegg, ville virket vesentlig forringende på verdien til både strandeieendommer og nærliggende boligeiendommer med sjøutsikt mot Åbakkevika.

Potensiell utleievirksomhet (f.eks til turister) vil også bli berørt, da de nevnte forhold vil innvirke negativt på både utleiepris og hvor attraktivt det vil være for leietakere å komme til stedet.

I tillegg vil tap av retter, som vi per i dag har i hht Strandretten, representere en betydelig verdiforringelse av eiendommene.

Viser igjen til **dommen i Ytre Sogn heradsrett 6. mai 1986**. Der fikk noen strandeiere medhold i at et oppdrettsanlegg på 35 x 50 meter, som på det nærmeste lå 100 meter unna, måtte fjernes. (Anlegget lå ca 100 meter fra eiendommen til den nærmeste av saksøkerne.) Det lå også en lekter ved anlegget.

Retten fant at strandretten var krenket spesielt på grunn av de miljømessige ulempene som anlegget førte med seg i en fredelig og idyllisk vik. Forhold som eiendommers idyll og rekreasjonsbehov ble således tolket som viktige interesser i Strandretten. Det ble også vektlagt at en mindre idyllisk vik ville føre til en kraftig verdisenking av saksøkerne sine eiendommer.

Avstanden mellom det omsøkte bryggeanlegget (innbefattet brønnbåtene som ligger til kai) og de fleste av strandeieendommene med hus og/ eller naust i Åbakkevika, vil være atskillig mindre enn 100 meter.

Rettsdommen i Ytre Sogn heradsrett har store likhetstrekk med de problemstillingene som er tilknyttet dispensasjonssøknaden i Åbakkevika. Den skulle derfor skape presedens for hvordan strandretten skal fortolkes i forbindelse med dette tiltaket.

c) Eiendommer i Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030

Åbakkevika er per i dag en naturperle som gjør området svært attraktivt for både bolig- og fritidsformål, og Masfjorden kommune har i sin arealplan lagt inn flere bolig- og hyttetomter med utsikt mot Åbakkevika.

Det omsøkte bryggetiltaket i Åbakkevika ville vært svært visuelt skjemmende, samt ødelegge for ulike fritidsaktiviteter i strandsone og sjø (som tidligere nevnt). Dette, sammen med den kraftige lydforurensning som vil komme fra hyppig ankomst av brønnbåter parkert midt i viken, ville gjøre det mindre attraktivt å kjøpe eiendom og bosette seg på stedet. Dette ville igjen innvirket negativt på markedsverdien på tomtene.

Økt tilflytting med fast bosetting er en høyt prioritert politisk målsetting i Masfjorden kommune. Det omsøkte tiltaket vil ikke fremme denne målsettingen for boligområdet rundt Åbakkevika.

d) Å fremme folkehelse og gode bo- og levested er en kommunal oppgave:

Kommunen har et ansvar for å fremme folkehelsen, bl.a gjennom gode bomiljøer og mulighet for allmenn bruk av naturen til fysisk aktivitet og fritidsformål. Folkehelseloven inngår som et sentralt virkemiddel i kommunens helhetlige folkehelseansvar. Folkehelseloven bygger på, og er samordnet med Plan- og bygningsloven (pbl). I følge pbl § 3-1 e, har kommunen ansvar for å fremme «gode bomiljøer og gode oppvekst- og levested». I følge Friluftsloven § 22 plikter kommunen å «arbeide for å fremme friluftslivsformål», og den har i flg Naturmangfoldloven et særlig ansvar for å ivareta naturmangfoldet – også for fremtidige generasjoner.

I følge Helse- og Omsorgsdepartementet er gode bo- og levested viktige for folkehelsen:

«Et helsefremmende miljø er en forutsetning for god helse. Gode steder og lokalsamfunn har stor betydning for livskvalitet, trivsel og helse. .. Helsefremmende miljøer bidrar til å gi overskudd, livskvalitet og forebygger sykdom. Gjennom å legge til rette for fysisk aktivitet, å gjøre sunne valg lettere tilgjengelig og skape gode sosiale møteplasser, kan man bedre helsen. Befolkningens helse har en sentral plass i kommunal- og regional utvikling. ..En viktig del av folkehelsepolitikken er også å beskytte befolkningen mot miljøfarer som støy ..»

[Kilde: Regjeringen.no - Miljø og Helse]

I følge Folkehelseinstituttet (FHI), kan støy «forårsake søvnforstyrrelser, redusert livskvalitet og redusert helse».

I følge Folkehelseinstituttet sin 'Folkehelse rapport 2018' er det også «godt dokumentert at fysisk aktivitet fremjar helse, gir overskott og kan medverke til forebygging og behandling av sjukdom. ..Fysisk aktivitet gir fleire leveår med god helse, både lengre levetid og auka livskvalitet, samanlikna med inaktivitet. .. Fysisk inaktivitet er ein sjølvstendig risikofaktor for å få dårleg helse. .. Samfunnet bør legge til rette for meir fysisk aktivitet og mindre stillesitting.».

Mulighet for friluftsliv er viktig for å fremme målet om fysisk aktivitet og bedre folkehelse. Det å tilbringe tid utendørs, og bli eksponert for frisk luft og naturlig sollys, er i seg selv helsebringende. Det å oppholde seg ute i naturen, er også stressreducerende og viktig for den psykiske helsen.

Folkehelselovens § 1 beskriver lovens formål slik: «Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold». I lovens § 3b, defineres folkehelsearbeid som «samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel».

Det omsøkte tiltaket vil sterkt forringe bomiljøet, og dermed redusere trivsel og opplevd livskvalitet for oss som har hus ved Åbakkevika. I tillegg vil ikke sjøområdet i viken lenger være egnet for fritidsbruk, heller ikke for andre folk i bygda, noe som vil være i konflikt med målsettingen om å fremme helsemessige miljøer med mulighet for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser. (Båtliv, bading og fiske er vanligvis sosiale aktiviteter, som venner og familie gjør sammen.)

VI) NATUR OG MILJØKONSEKVENSER

Kort oppsummering:

Urensede utslipp i nærmere 30 år fra smoltanlegget har skapt store ødeleggelser i økosystemene i sjø og fjøre i Åbakkevika og innvirket negativt på naturmangfoldet. En gjenetablering av vikens naturlige økosystemer forutsetter god utskiftning av vannmassene.

Den omsøkte bryggens fortøyninger/ ankerbarduner på tvers i hele viken vil være til hinder for de naturlige strømmingene i sjøen (vikens vannutskiftning) og derfor føre til en opphoping av organiske utslipp på sjøbunnen, noe som igjen vil gi forringet oksygentilgang nede ved bunnen. De vil også stenge for utføringen av grus og annet materiale, og dermed gi økt sedimentering inne i viken. Dette vil både motvirke en tilheling (regenerering) av økosystemene og skape nye miljøproblemer. Åbakkevika er også beiteområde for fisk fra et nærliggende gyteområde (vernet). Negative endringer i vikens økosystem og livsformer, vil også innvirke negativt på gyteområdet.

Det omsøkte tiltaket vil derfor stride mot Miljømangfoldloven §§ 4, 5 og 9. Tiltaket vil dessuten være så inngripende på miljøet, at det også vil komme i konflikt med Grunnlovens § 112.

Vannsressursene fra Sørkvingevatnet til smoltanlegget er for øvrig så kraftig belastet med dagens produksjonsnivå, at det ikke gir rom for noen ytterligere ekspansjon av anleggets produksjon i framtiden.

a) Tiltakets konsekvenser for bunnforhold, mikroliv og økosystemer i sjø og fjære

Det er velkjent at lakseoppdrett (både på land og i sjø) medfører betydelige forurensninger og miljøproblemer:

«Utslipp fra norsk fiskeoppdrett inkluderer næringsssalter, partikulært organisk materiale og avlusningsmidler.»
En god del av utslippene kommer via fekalier (fiskeskit). *«Gjennom fekaliene spres også legemidler og fremmedstoffer fra føret til miljøet.»*

«Utslippene av organiske partikler fra fiskeoppdrett er høye, og påvirkningen på bunnen kan bli stor. ..Sedimentering av organisk materiale kan påvirke og endre både artsmangfoldet og biomassen på bløt- og hardbunn. ..For føremidler som spres via organiske partikler til bunnsedimentet, vil effekten i hovedsak være knyttet til langtidspåvirkning av bunnlevende organismer.»

«Miljøeffekter som følge av utslipp av løste næringsssalter fra fiskeoppdrett: Overgjødning (eutrofiering) grunnet økte konsentrasjoner av næringsssalter i kystvannet, med påfølgende økt produksjon av planteplankton, kan medføre store negative endringer i økosystemet. Økt produksjon av planteplankton fører til økt mengde dyreplankton, økt nedfall til bunn med konsekvenser for oksygenkonsentrasjoner i bunnvann og effekter på dyresamfunn i sedimentene og makroalgensamfunn i fjæresonen.» Utslipp fra fiskeoppdrett omfatter også *«utslipp av fremmedstoffer, som omfatter miljøgifter fra fiskeføret eller forbindelser som blir brukt som antibegroingsmiddel»*. (Kilde: Havforskningsinstituttet - Miljøeffekter av lakseoppdrett)

«Oppdrettsnæringa har i mange år fått lov til å slippe ut kjemikalier og forurensning fjordene. Utslipp tilsvarer urensede kloakk rett i fjorden fra ca. 20 millioner mennesker, dette er 4 ganger Norges befolkning. Det er påvist lusemiddel mer enn fire kilometer fra der avlusing skjedde, og mange steder er konsentrasjonen så høye at de kan skade bestander av blåskjell, samt ødelegge skalldannelse hos krabber og reker.» (Kilde: Naturvernforbundet)

Forurensning av fjorder er et klart brudd på vannforskriften, som har som mål å sikre rent vann og liv i fjorder og elver.

Forurensende utslipp fra smoltanlegget:

Til tross for kunnskapen om hvor skadelig utslipp fra oppdrettsnæringen er for miljøet, har Mowi Kvingo vært i full drift uten renseanlegg i nesten 30 år. Alle utslipp har gått direkte ut i sjøen i den lille Åbakkevikka. Dette til tross for en stadig oppøking av anleggets produksjon, og til tross for at tidligere konsekvensutredninger har vist at strømforholdene i den delvis 'innestengte' viken ikke er gode.

Gjennom Vannforskriften har Norge satt seg et miljømål som sier at alle kystvannsføremønstre i Norge skal oppnå «svært god» eller «god» miljøtilstand. Dersom ikke dette oppnås, skal det settes inn tiltak for å bedre situasjonen. (Kilde: Havforskningsinstituttet – Risikoreport norsk fiskeoppdrett)

Til tross for dette søkte Mowi i 2014 om å få øke urensede utslipp fra 500 tonn i året til 690 tonn i året. Det ble da utarbeidet en konsekvensutredning, men denne hadde fokus på hva som er optimale forhold for oppdrettsfisk, og ikke på hvilke miljømessige konsekvenser utslippene ville ha for økosystemene i viken og fjæren:

«En gjør ..merksom på at vurderingene av strømforholdene ved bunnen er gjort ut fra hva som en mener er egnede strømforhold for oppdrett av fisk i merdanlegg, og ikke hva som er tilstrekkelig i forbindelse med omsetning av organisk materiale fra et utslipp fra et settefiskanlegg.»

Det er velkjent at bunndyrene i sjøen er avhengige av god tilgang på oksygen for sin sedimentomsetning, og at dette avhenger av at vannet rundt utslippsstedet utveksles og skiftes ut med omkringliggende vannmasser. Det er også enkel matematikk å regne seg fram til at utskiftingen av vannmasser i en liten vik med dårlige strømforhold, ikke er tilstrekkelige for å håndtere urensede utslipp på 690 tonn (og heller ikke av 500 tonn, som var den årlige utslippsmengden før 2015).

De siste årene har i tillegg vannførselen i elven ned til viken blitt svært redusert (størstedelen av vannet blir nå ført ned til smoltanlegget i rør). Dette har medført enda dårligere strømforhold og vannutskifting i Åbakkevika, og bidratt til å forsterke miljøvirkningene av utslippene i viken.

Forurensningen til sjø fra smoltanlegget har hatt svært negative konsekvenser for sjølivet i Åbakkevika. Utslippene har over flere år ført til endringer i planktonkonsentrasjoner, vegetasjon, mikroliv og bunnforhold, samt innvirket negativt på sjølivet og økosystemene i viken og strandsonen.

Krabbene i Åbakkevika og sjøområdene utenfor, som før hadde prima matkjøtt, har nå misfarget og til dels svart kjøtt. (Kan ikke lenger spises.) [22.02.2022: Blåskjellene i Åbakkevika er også helt borte, noe som ifølge Havforskningsinstituttet er en typisk indikator på høye nivåer av miljøgifter i sjøvannet etter utslipp fra oppdrettsnæringen.] Vannkvaliteten er dessuten så dårlig (forurenset), spesielt om sommeren, at vi også er usikre på om det er trygt å bade i viken lenger.

Det er ikke bare inne i viken at miljøforurensningen fra Mowi sine utslipp har ført til endringer i sjølivet. En nabo som har eiendommen 'Holmen' (gbnr 38/16) helt ytterst i Åbakkevika, har gjort følgende observasjoner:

«Da min nå avdøde mann og jeg kjøpte Holmen i 1991, var det et rikt artsmangfold av fisk og sjødyr i sjøen ved brygga vår. Sjøen var klar og ren og det var tang- og tarevekster. Etterhvert som årene har gått er det ikke mye bryggefisk å se, bunnen er grumsete og vekstene er annerledes og virker 'slimete'.»

Nærliggende gyte plass:

Det at forurensningen fra utslippene fra Mowi har spredd seg utover, er ekstra bekymringsfullt med tanke på at det like bortenfor viken er en viktig gyte plass. Denne er merket av på Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030.

Fisken beveger seg som kjent i faste ruter for å finne mat, og Nordkvingevågen, Skutevika, Åbakkevika, og sjøområdet like utenfor disse vikene, må ses på som et sammenhengende 'beiteområde' for fisken som har gyte plass her.

Dette er nok også en av årsakene til at det i Kommuneplanen sin arealdel, pkt.5.3.5, legges så sterke føringer om at også tiltak i nærliggende sjøområder til gyteplassen skal vurderes: «**Område for gyteområde:** Føremålet er gyteområde. Tiltak som kan hindre gytesuksess skal ikke tillatast på eller i nærleiken av områda. Søknader om tiltak / inngrep på eller i nærleiken av områda, skal leggjast fram for fiskeridirektøren for uttale, før vedtak vert fatta jf pbl § 11-11 nr 3.»

Når økosystemene i sjøen i Åbakkevika svekkes, vil også fiskens næringsgrunnlag bli redusert. Gyteplassen er også sårbar for miljøgifter og annen forurensning fra smoltanlegget.

Dette gjelder også for **sjøørreten**, som beiter i viken og har gyteplass i elven som har utløp innerst i Åbakkevika. I følge rapport utført for Direktoratet for naturforvaltning (DN), er sjøørretbestanden i de siste årene nærmere halvert på Vestlandet. I følge rapporten er «den mest sannsynlige årsak til bestandnedgangen hos sjøørret på Vestlandet relatert til forhold i sjøen, inkludert økosystemendringer i sjøen, lakselus og fiskeesykdommer. ..I sjøen lever sjøørreten for det meste i fjorder og kystfarvann. Menneskelig aktivitet med stort omfang som påvirker økosystemet og dermed indirekte sjøørretbestandene i dette området er marine fiskerier og fiskeoppdrett.»

Det er i tillegg ender, svaner, måker og annen **sjøfugl** som holder til i Åbakkevika og områdene rundt. Disse har også blitt negativt berørt av forurensningen til sjø og konsekvensene dette har fått for deres habitat og næringsgrunnlag.

Mulighet for å regenerere økosystemene i viken:

Smoltanlegg slipper ut både miljøgifter, legemidler, organisk materiale, næringsalter, tungmetaller (brytes ikke ned) og andre fremmedstoffer. Giftstoffer og tungmetaller fra utslipp hoper seg opp i næringskjedene, og bidrar til å forgifte både fisk og sjøfugl. Dette kan i verste fall påvirke genmaterialet hos både dyr og mennesker.

02.02.2022: Til tross for at renseanlegg var et krav for løyvet til anleggets produksjonsøkning i 2015, ble ikke dette installert før Fylkesmannen truet Mowi med tvangsmulkt. Ved tilsyn framkom det at 'Verksemda driv ikkje i samsvar med utsleppsløyvet' 'Det er ikkje gjort målingar i tråd med kravet i utsleppsløyvet som, anten ved måling eller utrekning, syner kor store utsleppa har vore.' Mowi hadde heller ikke overholdt kravene til miljøovervåking: 'Tilstanden i resipienten må kartleggjast og klassifiserast minst kvart 5. år. ...Slik gransking er ikkje blitt gjort.' 'Marine Harvest [som Mowi het før] har sett miljømål for lokaliteten Kvinge S som ikkje er anleggsspesifikke eller målbare. Leiinga vil ikkje kunne evaluere om verksemda sine miljømål om ikkje å forureine resipienten på ein akseptabel måte er nådd.' (Se vedleggene 'Rapport fra Fylkesmannen – Tilsyn av Mowi Kvingo sitt settefiskanlegg' og '12.11.2021 – Kommentar til merknad fra Mowi 03.11.2021' s.3 og s.6)]

Først i desember 2017 (så vidt vi vet) fikk Mowi Kvingo endelig på plass et renseanlegg for utslippene til sjø, men pga 'startvansker' var det ikke i funksjon store deler av det første året. (Hele sommerhalvåret i 2018 var Åbakkevika fylt med kloakkliggende utslipp som fløt rundt på vannoverflaten og gjorde viken utilgjengelig for bading og annen fritidsbruk, fordi renseanlegget da igjen for en lengre periode var helt ute av drift. Fortøyningstauene var slimete, og båtene våre fikk et skittsomt belegg der de kom i kontakt med sjøvannet.) Renseanlegget kom dermed ikke i reell funksjon før så seint som senhøsten/ vinteren 2018. **Ettersom et renseanlegg ikke renser alle typer utslipp/ miljøgifter, og normalt sett kun tar hånd om 70-80 % av utslippene, forurenses Mowi fortsatt betydelig ut i sjøen; trolig et sted mellom 140-210 tonn per år.** (Smoltanlegget har et totalt utslipp på 690 tonn i året.) Det er også usikkert hvor mye miljøgifter som fremdeles slippes ut i Åbakkevika.

I 2015 ble utslipp til sjø av **69 tonn** organisk materiale fra et fiskeanlegg i NordNorge ansett for å være en så stor miljørisiko (for en nærliggende vill-laks stamme) at det ble en sak på det i Nrk Nyheter. (Til sammenlikning er det, som nevnt, like bortenfor Åbakkevika et vernet gyteområde, samt at sjøørret – som er på DN's 'rødliste' - beiter inne i viken.) - Anlegget har i dag (etter rensing) fortsatt et betydelig utslipp til sjøen, noe som kanskje kan forklare hvorfor det fremdeles står så dårlig til med økosystemene i viken, 3 år etter renseanlegget ble installert.

Til tross for dets tilkortkomninger, var et renseanlegg helt nødvendig, og uansett en klar forbedring fra tidligere. Tiltaket kom imidlertid i seneste laget. Langvarige utslipp fra smoltanlegget hadde allerede forårsaket store skader på sjølivet i Åbakkevika.

Det er likevel håp om at forholdene gradvis skal kunne bedre seg over tid, dersom vannmassene får bevege seg fritt og naturlig i viken i årene framover. (Dette forutsetter selvsagt også at Mowi Kvingo ikke får øke opp sin produksjon ytterligere, og dermed forurenses mer.)

I følge Havforskningsinstituttet kan forbindelsene i den delen av utslippene som består av organisk materiale nedbrytes over tid, og påvirkningen kan derfor gradvis reverseres hvis forurensningen opphører. En «regenerering av bunnen» er da mulig, men vil kunne ta flere år. Dette forutsetter imidlertid at sjøområdet får gode betingelser for å reversere tilbake til det opprinnelige.

Smoltanleggets forurensning har ikke opphørt, men etter installasjonen av renseanlegg har den i hvert fall blitt betydelig mindre enn før. Det er derfor nå en mulighet for at vikens økosystemer langsomt kan tilheles.

En slik regenerering av det naturlige miljøet i sjøen vil imidlertid ikke være mulig hvis vannsirkulasjonen hindres av store ankerbarduner på kryss og tvers i viken, slik at organisk materiale og annet utslipp fra smoltanlegget hopper seg opp i bunnsedimentet og ytterligere forurenses og skader økosystemene.

Tiltakets innvirkning på vannbevegelser, bunnforhold og økosystemer i sjø og fjære:

Det omsøkte bryggeanlegget vil ha kraftige fortøyninger både i Åbakkevikas bredde- og lengderetning (hver med 2 tonn anker og flere 2,6 tonn dempelodd i ulike høyder). I tillegg skal gangbro og rørinstallasjoner trolig forankres ned i sjøen.

Det har ikke blitt opplyst fra Marina Solutions sin side hvor/ hvordan forankringene til 'gangbroen' (i betong) fra land og ut til ny flytebrygge skal festes. Det er heller ikke informert hvordan rør-installasjoner for transport av levende fisk fra land og 27 meter ut i viken til ny brygge skal legges. Vi vet derfor ikke om disse vil plasseres nedi sjøen eller ikke, og om de eventuelt vil følge sjøbunnen eller legges høyere opp. Det er i tillegg ikke oppgitt hvordan disse rør-installasjonene skal festes, og om festene skal gjøres nedi sjøbunnen.

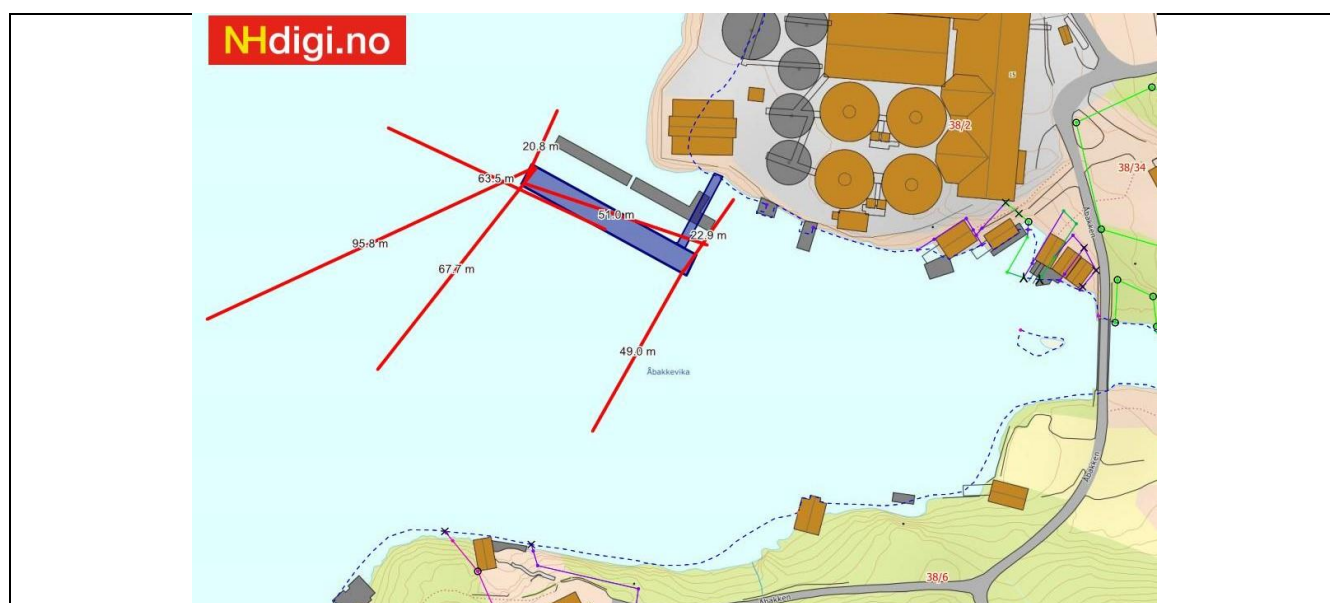
Det som i hvert fall er sikkert, er at alle disse fortøyningene og installasjonene til sammen vil hindre naturlige vannbevegelser i viken og langs sjøbunnen.

Forankringene fra bryggeanlegg og installasjoner vil stenge av for den naturlige vanngjennomstrømmingen i viken, og medføre dårligere vannutskiftning og for lav oksygentilgang for bunndyrene (pga økt sedimentering).

Dette vil igjen innvirke negativt på mikrolivet og økosystemet i sjøen og fjæren, og ytterligere forverre de skader på sjølivet som har oppstått som følge av Mowi sine utslipp til sjøen i nesten 30 år.

Bryggeanlegget vil dermed også gjøre det vanskelig å få gjenetablert det naturlige økosystemet som var i viken før dette ble ødelagt av smoltanlegget sin forurensning.

Tiltaket kommer således i konflikt med Miljøangfoldlovens §§ 4 og 5, samt Grunnlovens § 112. Miljøangfoldlovens «føre-var-prinsipp», § 9, bør helt klart benyttes i denne saken.

Kartutsnittet viser omsøkt bryggeanlegg, med inntegnede forankringer (rød farge). **NB!** Forankringer i sjø for gangbroen (i betong) som går fra land og ut til omsøkt flytebrygge, er ikke tegnet inn av søker. Rør-installasjoner for transport av levende fisk fra land og 27 meter ut til ny brygge er heller ikke inntegnet. (Det er usikkert om rørene skal legges i sjø, og hvordan de skal festes.) Mowi har ikke gitt noen slik informasjon i hverken dispensasjonssøknaden eller nabovarselet.

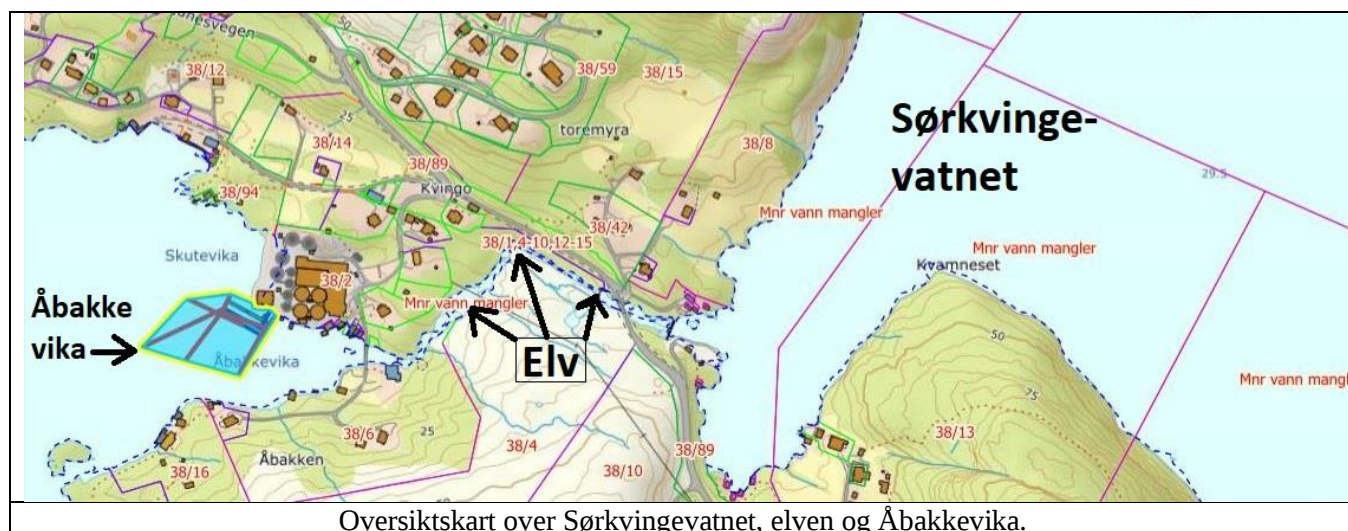
Konsekvensutgreiing:

Krav om konsekvensutgreiing styres av Forskrift om konsekvensutredninger gitt med hjemmel i Plan- og bygningsloven §§ 4-2 og 14-6. Med tanke på hvor inngrepene det omsøkte tiltaket vil være for sjøområdet, bunnforholdene og strandsonen i Åbakkevika, mener vi at det bør lages en konsekvensutredning av virkningene tiltaket vil ha for miljøet:

“For områder i sjø vil krav om konsekvensutredning hovedsakelig knyttes til nye arealformål hjemlet i pbl. § 11-7 nr. 2 og 6 som havn, molo, akvakultur, småbåthavner og ankrings-, opplags- og riggområder. Også andre arealformål som åpner for utfylling eller andre tiltak som har vesentlige konsekvenser for miljø og samfunn, kan medføre krav om konsekvensutredning.” (Kilde: www.regjeringen.no)

b) Det vil ikke være miljømessig forsvarlig med en økning i anleggets produksjonsnivå

Ferskvannsressursene er presset til det ytterste med dagens produksjon ved smoltanlegget. Fra et miljøperspektiv er vannforbruket til anlegget allerede på et uforsvarlig høyt nivå.

Sørkvingevatnet:

I nabovarslet til dispensasjonssøknaden for den omsøkte flytebryggen presiserer Mowi at det kun søkes ut fra dagens produksjonsnivå. Det er med andre ord ikke noen erkjent plan om å øke produksjonen i fremtiden. Dette vil det heller ikke være praktisk mulig å gjøre.

Alle tilgjengelige naturressurser er nå belastet til bristepunktet av driften til smoltanlegget, og det vil ut fra et miljøperspektiv ikke være forsvarlig å gi Mowi løyve til å øke produksjonen ytterligere utover dagens nivå.

Mowi Kvingo er et landbasert smoltanlegg som får ferskvann fra Sørkvingevatnet til driften sin. Masfjorden kommune sine vannretter i Kvingevassdraget er stilt vederlagsfritt til disposisjon for bedriften.

Etter hvert som produksjonsmengden ved anlegget har økt, har også behovet for vannressurser blitt større. Sørkvingevatnet, som er et temmelig stort vatn, er nå i lange perioder om gangen så nedtappet at grunneierne med naust rundt vatnet ikke får båtene sine inn/ ut av naustene. - For flere av naustene har det blitt målt 30-40 meter fra naust og ned til vannkanten mens vatnet har vært nedtappet. Båtenes belegningsplasser ligger da langt oppå land.

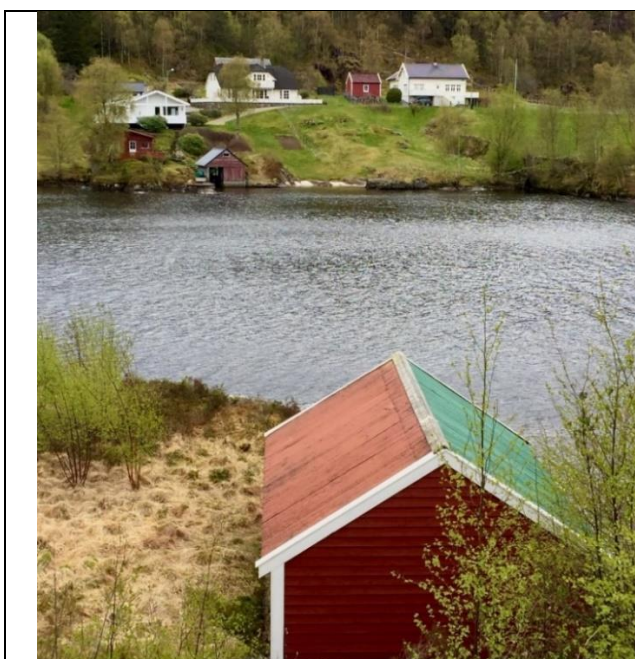
Økosystemet i vatnet blir også negativt berørt av dette, og livet i strandsonen viser allerede tegn på skader av unaturlig tørrelagte perioder. [\[02.02.2022\]](#): Bestanden med **ørret og røye** som lever i Sørkvingevatnet, har også blitt merkbart skadelidende av smoltanleggets store vassdragsinngrep. - Ørreten kommer seg ikke opp i gytebekkene når vatnet er nedtappet, og sterk nedtapping vinterstid har også ført til tørrelagging og innfrysing av røyerogn. Konsekvensen av dette har vært en stadig lavere rekruttering i begge fiskebestander i Sørkvingevatnet de siste årene (siden Mowi sin produksjonsøkning i 2015).]

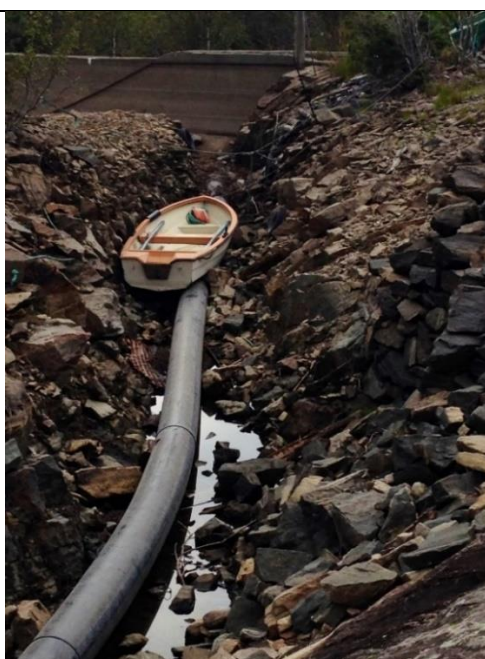
Vatnet er tappet så langt ned, at naustene langs vatnet ikke kan få båtene inn/ ut.

Hele fjøren til Sørkvinge-vatnet er tørrlagt i lange perioder om gangen pga ekstrem nedtapping.

Normal vannstand i Sørkvinge-vatnet.

En strandet båt etter at Mowi har tappet ned vatnet.

Elven (som går fra vatnet og ned til Åbakkevika):

Det ble bestemt et minstenivå for elvens vannførsel i 2015, men uten å definere hvordan dette skulle overses og av hvem. Siden det (etter det vi kjenner til) ikke er noen kontrollførsel av vann-nivået i elven, er det uklart om vannmengden faktisk er på det vedtatte minstenivå.

Mesteparten av elvens naturlige vanntilførsel fra Sørkvingevatnet har av Mowi blitt avstengt, og vatnet føres nå i stedet i rør ned til smoltanlegget. Siden 2015/ 2016 har vannstanden i elven vært så liten, at mye av det opprinnelige elveløpet nærmest er tørrlagt. (Se bilde 3 på neste side.)

[02.02.2022: Kun i noen korte, veldig nedbørsrike perioder (evt. sammen med mye smeltevann) hvor vannet flommer over demningen i Sørkvingevatnet, er det nå 'normal vannføring' i elven.]

Dette er kritisk for **sjøørreten** som har elven som gyteplass. (Sjøørret går alltid opp til fødeplassen sin for å gyte. Eggene legges på elvebunn med grus og småstein, og må ikke tørke ut. Yngelen klekkes etter cirka fire måneder, og lever sine første år i ferskvann. Føden er hovedsakelig insekter og andre vannlevende invertebrater.)

– Liten vannførsel vil hindre ørreten i å komme seg opp i elven, og det nesten tørrlagte elveleiet vil gjøre det svært vanskelig for egg og yngel å overleve.

Insekter (med nymfestadie i rennende vann), bunndyr, vegetasjon og mikro-organismer i elven vil også få problemer med å overleve når vannmengden blir begrenset. Både næringsgrunnlaget til alle livsformene og hele økosystemet i elven blir dermed negativt berørt av smoltanleggets reduksjon av vannførselen i elven.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har valgt **sjørret** som spesielt viktig på grunn av bestandssituasjonen i vårt land (er blant **truete fiskearter**). Disse artene er viktige i forhold til Bernkonvensjonen, den nasjonale rødlisten og DN's forvaltningsplan. Ødeleggelse av sjørretens gyte- og levesteder er en trussel for fiskebestanden. [Kilde: Norsk Institutt for Vannforskning/ NINA, «Biologisk Mangfold i Ferskvann – Regional vurdering av sjeldne dyr og planter»] [\[02.02.2022: Minner også om at sjørret-bestanden på Vestlandet ifølge DN er halvert de siste årene – mye pga oppdrettsnæringen.\]](#)

Hele elven sitt naturlige økosystem er således på kort tid negativt berørt av smoltanleggets virksomhet. Det har tidligere også vært små bekkørret i kulpene, men disse er nå nesten helt utryddet.

Bilde 1: Som bildet viser, var det stor vannmengde i elven tidligere. - Vannførselen var før så stor, at det i gamle dager var en mølle der elven kom ned i Åbakkevika (innenfor broen). Det gamle møllehuset står der fortsatt (gult hus), men elven er nå nesten borte. (Se bilde nr 2, 3, 4 og 6.)

Bilde 2: Vannførsel ved elveutløpet i dag; der elven går ut i Åbakkevika. (Bildet ble tatt våren 2021, når det normalt sett skulle være 'vårflom' og ekstra stor vannføring i elven.) At vannmengden i elven nå er så redusert, er kritisk for sjørreten som har elven som gyteplass.

Før, mens vanntilførselen fra Sørkvingevatnet til elven var uhindret og elven gikk større, var det vanlig å fange sjørret – gjerne på et par kilo – i elven, helst i forbindelse med flom om høsten.

Bilde 3 - Vannførsel i elven i dag:
Slik så 'vårflommen' i elven ut våren 2021. - Det er svært liten vannførsel i elven nå, og store deler av elveleiet (som før var helt dekket av vann) er mer eller mindre tørlagt. Man kan nå enkelt gå tørrskodd fra den ene bredden til den andre, mens det tidligere var helt umulig å krysse elven 'til fots'. (Fotografen gikk helt tørrskodd ut til midten av elveløpet, og tok dette bildet.)

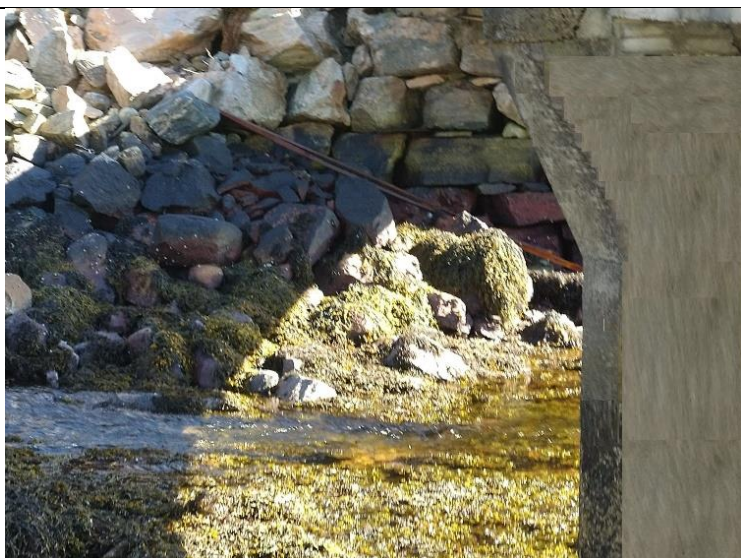

Bilde 4: Vannførselen i elven tilsvarer nå knapt nok en liten bekk. - Der elven går ut i viken (innenfor broen) er det som før var brakkvann (dominert av ferskvann), nå hovedsakelig sjøvann. Som bildet viser så er bunnen, som før var bar, nå helt dekket av tang (saltvannsvegetasjon).

Alt i naturen henger sammen, og det er klart at en så ekstrem reduksjon i elvens vannførsel, over tid også vil innvirke på sjøområdet innerst i Åbakkevika. Tilførselen av ferskvann fra elven er som nevnt nå så liten, at det på kort tid har dannet seg en skog av tang over hele bunnen utenfor elveløpet (der det kommer ut i viken), hvor det før var brakkvann (dominert av ferskvann) og ikke var noen saltvannsvegetasjon. (Se bilde 4 og 6.) Oppblomstringen av 'sjøvegetasjon' har trolig også årsak i overgjødning i sjøen grunnet mange års urensede utslipp fra smoltanlegget.

Bilde 5: Da vannførselen i elven var normal, flommet det rikelig med vann der elven kommer ut i Åbakkevika (innenfor broen). – Man kunne da stå oppe på broen og fiske sjørret på flere kilo her.

Bilde 6: Denne lille bekken er alt som er igjen av elven, der den kommer ut i Åbakkevika. (Broens midtstøtte er til høyre på bildet.) – Bildet ble tatt våren 2021, da det vanligvis skulle være ekstra stor vannføring etter vinteren.

Elven sin relevans for det omsøkte bryggeanlegget i Åbakkevika:

Det er sannsynlig at den svært reduserte vannføringen i elven vil ha **negativ betydning for vannsirkulasjonen og den naturlige vannutskiftingen i Åbakkevika.**

Dårligere sirkulasjon og vannutskifting i viken vil (som før nevnt) kunne føre til høyere konsentrasjoner av legemidler/ miljøgifter, en opphoping av organiske utslipp og for lite oksygen til bunn-organismene, samt at grus og masser som blir ført ned med elven ikke blir ført videre ut i fjorden slik som før og derfor avleirer seg. Konsekvensen av dette kan i tillegg bli at fjøren innerst i viken over tid vil bli grunnere, noe som også vil kunne medføre andre negative endringer i strandsone og bunnforhold.

En må derfor unngå alle tiltak, herunder omsøkt vinkelbrygge, som kan stenge av for vannsirkulasjonen i viken, hvis økosystemene på sikt skal ha mulighet til å regenerere tilbake til en mer normal og bærekraftig tilstand.

Vi mener derfor at Miljø mangfoldslovens «føre-var-prinsipp» § 9 bør benyttes i denne saken.

VII) OMSØKT TILTAK ER I KONFLIKT MED GJELDENDE LOVVERK

Kort oppsummert:

Naturen i den idylliske Åbakkevika vil bli sterkt berørt hvis det omsøkte bryggeanlegget blir realisert, og inngrepene vil som nevnt være så store at hele miljøet bruksmessig og estetisk vil bli vesentlig forringet. Mange av bygdens innbyggere går på tur langs denne naturskjønne viken, og en del bruker også Åbakkevika som fiskeplass (fra småbåt eller stangfiske fra land, samt linefiske og garn). I sesongen settes det også krabbeteiner. Det er båtliv både fra 9 naust/sjøbod i Åbakkevika, og fra besøkende småbåter. Folk kommer også landveien for å bade fra strand, brygger og svaberg, eller fra gummibåter som de tar med. Viken har også blitt benyttet til seilbrett, fritidsdykking og andre fritidsformål.

Hele dette naturområdet vil bli ødelagt som rekreasjonsområde for bygdens innbyggere og kommende generasjoner dersom det omsøkte bryggeanlegget blir bygget.

Det er 8 bolighus i det omkringliggende boligområdet med direkte sjøutsikt mot Åbakkevika. For de som har hus rundt viken ville tiltaket medført en sterk forringelse av både eiendomsverdier og den opplevde 'kvalitet' av å bo på stedet.

Omsøkt tiltak vil få negativ innvirkning på vikens vannsirkulasjon og bunnsediment, og vil motvirke en regenerering (tilheling) av økosystemene i sjøen som har blitt skadet etter mange års forurensende utslipp fra smoltanlegget.

Det omsøkte tiltaket kommer i konflikt med både Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030 (Masfjorden kommune), Statlige retningslinjer for forvaltning av strandsonen og en rekke andre lover og retter.

a) Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030 og Pbl § 11-7 nr.6:

Bryggeanlegget er omsøkt plassert i et sjøområde, som i Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030 er avsatt til formålet «*flerbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsel, farleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner*» i hht Pbl §11-7 nr.6. Tiltaket vil kreve dispensasjon fra dette arealformålet.

Under forutsetning av at flytebryggen eller dens gangbro skal være fortøyd i land, vil det også måtte søkes om dispensasjon fra Plan- og bygningsloven (Pbl) § 1-8 om forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag. Med bakgrunn i dette forutsettes det at Statsforvalteren i Vestland skal uttale seg om dispensasjonssøknaden jf. Pbl § 19-2, fjerde ledd.

Det vises til at kommuneplanen ble vedtatt og godkjent så sent som 09.05.2019, og at kommunestyret i behandlingen av kommuneplanen ikke har valgt å åpne opp for tiltak eller utvidelse av sjøområdet til eiendom 38/2 (Mowi Kvingo). En endring av kommuneplanen til andre underformål krever ny behandling av kommuneplanen. **Vi mener at de tiltak som det søkes om klart vil være i strid med formålet i kommuneplanen, og at de er for store og omfattende til at disse kan tillates gjennom en dispensasjon.**

I følge Plan- og Bygningsloven, har Kommuneplanens arealdel følgende rettsvirkninger:

§ 11-6 Rettsvirkning av kommuneplanens arealdel: «*Kommuneplanens arealdel fastsetter framtidig arealbruk for området og er ved kommunestyrets vedtak bindende for nye tiltak eller utvidelse av eksisterende tiltak som nevnt i § 1-6. ..Tiltak etter § 1-6 må ikke være i strid med planens arealformål og generelle bestemmelser, samt bestemmelser knyttet til arealformål og hensynssoner.*»

Regjeringen har beskrevet rettsvirkningene av Pbl § 11-6 slik:

Denne bestemmelsen forutsetter at kommuneplanen, herunder arealdelen, skal legges til grunn for kommunens, statens og fylkeskommunens planlegging, forvaltning, virksomhet og utbygging i kommunen. Den legger også rammen for privat utbygging og annen arealbruk.

Formålet med arealdelen er å bestemme hvordan arealene skal anvendes i framtiden. Dette oppnås bare dersom de mange etterfølgende vedtak av betydning for arealbruken respekterer planen og bidrar til at den gjennomføres.

Det ligger i dette at myndighetene så langt som mulig skal følge planen når det skal treffes vedtak. De direkte rettsvirkningene av kommuneplanens arealdel innebærer restriksjoner mot tiltak og arealbruk i strid med planen.

I Pbl § 19-2 presiseres det at: «*Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Ved dispensasjon fra loven og forskriften til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for ..miljø.*»

Økonomiske og/ eller tidsrelaterte årsaker er ikke relevant grunnlag for å kunne gi dispensasjon.

I følge Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, pkt. 5.3.1, er det forbud mot å sette opp flytebrygger i et flerbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsel, farleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone: «*I disse områda er det ikkje tillete å føre opp flytebrygger og kaianlegg.*»

Det omsøkte tiltaket krever som nevnt dispensasjon fra Kommuneplanens arealformål og plankravet i sjø, og krever også særlig tillatelse etter havne- og farvannsloven § 14. Tiltaket er dessuten så omfattende i sin karakter og vil få så vesentlige virkninger for miljøet, at det trolig også må konsekvensutredes i hht Forskrift om konsekvensutredninger: «*For områder i sjø vil krav om konsekvensutredning hovedsakelig knyttes til nye arealformål hjemlet i pbl. § 11-7 nr. 2 og 6 som havn, molo, akvakultur, småbåthavner og ankrings-, opplags- og riggområder. Også andre arealformål som åpner for utfylling eller andre tiltak som har vesentlige konsekvenser for miljø og samfunn, kan medføre krav om konsekvensutredning.*» (Kilde: www.regjeringen.no)

Vurdering for å gi dispensasjon i strandsonen skal være streng, da viktige hensyn for å bevare strandsonen og hindre nedbygging og privatisering, gjør seg gjeldende.

En dispensasjon må være miljømessig forsvarlig og dessuten være særdeles godt begrunnet for å innvilges, og fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene. Miljødepartementet har dessuten gitt føringer om at dispensasjonspraksis skal skjerpes, for å hindre uheldige inngrep og sikre allmennhetens rettigheter i strandsonen. Dette er også hjemlet i Pbl § 1-8: «**Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag.** I 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.»

Begrunnelsen for dispensasjonen er kun knyttet til individuelle forhold til den virksomheten Mowi ASA driver. Det er ikke gitt noen begrunnelse for de arealmessige forhold og hvorvidt tiltakene ikke kommer i strid med disse. De individuelle forholdene kan ikke vektlegges som grunnlag for å kunne gi dispensasjon.

Ulempene for naboene og de miljømessige konsekvenser av det omsøkte tiltaket vil være *betydelige*. Tiltaket vil komme i konflikt med en rekke lovverk, bl.a for vern av natur, strandsone, friluftsliv og allemannsretten samt med grunnlovens miljøparagraf, og dette gjør at en dispensasjon i det vernede sjøområde/ strandsone i Åbakkevika ikke vil kunne forsvares juridisk.

Mowi Kvingo er i full drift med eksisterende brygge. Som det fremkom i kap. II c i merknaden vår, har denne bryggen en sjødybde som de fleste normalt store brønnbåter kan bruke; også helt nye og moderne båter. Som med alle havner, må man imidlertid tilpasse båtene som benyttes til de rådende havneforhold.

Ettersom en ny flytebrygge ikke er nødvendig for videre drift med dagens produksjonsnivå, heller ikke i fremtiden, og heller ikke har noen samfunnsnyttig fordel, faller hele grunnlaget for en dispensasjon bort.

b) Lov om havner og farvann og Tilflottsretten

Havne- og farvannsloven:

Det omsøkte bryggeanlegget vil ta opp størstedelen av arealet i Åbakkevika, og hindre vanlig ferdsel og bruk av farvannet.

I «Føresegner – Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, Masfjorden kommune» står det at:
«*Bygging, graving, utfylling og andre tiltak i eller nær sjø som kan ha verknad for tryggleik eller tilkomst må ha løyve frå hamnemynda, jf havne- og farvannslova § 27. Som tiltak reknast mellom anna fortøyingsinstallasjonar, kaiar, brygger, bruer, luftspenn, utdjuping, dumping, akvakulturanlegg, opplag av fartøy, lyskjelder, kablar og røyr, jf havne- og farvannslova § 27.*»

Det omsøkte tiltaket krever særlig tillatelse etter Lov om havner og farvann § 14, hvor det også spesifiseres at: «Som tiltak regnes både innretninger, naturinngrep og aktiviteter. Det kan ikke gis tillatelse til tiltak som vil stride mot bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.»

Lovens formål er å legge til rette for god fremkommelighet, trygg ferdsel og forsvarlig bruk og forvaltning av farvannet i samsvar med allmenne hensyn. I §12 blir det slått fast at «**Myndigheten etter loven skal sørge for at ferdselen i farvannet ikke hindres eller vanskeliggjøres.**» For tiltak som krever tillatelse stilles det i § 26 krav om at «hensynet til god fremkommelighet og trygg ferdsel i farvannet samt hensynet til liv og helse, miljø og materielle verdier, blir ivaretatt på en forsvarlig måte».

Etter det vi kan forstå, vil ikke det omsøkte bryggeanlegget oppfylle de krav som loven stiller, ettersom tiltaket vil hindre og vanskeliggjøre ferdselen i Åbakkevika og dessuten ikke ivaretar miljøet på en tilstrekkelig måte.

Tilflottsretten:

Strandrett er en samlebetegnelse på rettigheter grunneiere med strandeiendom har i sjøen utenfor eiendomsgrensen. Strandrett er altså en del av eiendomsretten for eiendommer som grenser mot sjø.

En viktig del av strandretten er adgangen til å kunne komme til og fra eiendommen med båt, såkalt tilflottsrett. Sperring av ulike slag som gjør adkomsten vanskelig eller umulig kan derfor være ulovlige.

Hvis en arealkrevende vinkelbrygge blir plassert langt ut i Åbakkevika, med kraftige ankerkjettinger på opptil 96 meter som går skrått ned i sjøen både i vikens lengde og bredderetning, vil det bli en vanskelig passasje for båter som har naust og beleggingsplasser inne i viken. Tilkomsten vil forverres ytterligere når store brønnbåter ligger fortøyd til bryggen. Hindring av fri ferdsel vil også gjelde for andre som kommer med småbåt inn i viken for å fiske eller bade. [Se kartvedlegg nr.2-5.]

En annen side av saken, er at strandeiere i Åbakkevika ikke vil kunne benytte sine strandretter, dersom bryggeanlegget blir realisert. - Sentrale elementer i strandeierens rett til bruksutøvelse utenfor egen eiendom, er blant annet retten til å fortøye båter utenfor eiendommen.

Eksempel – Strandeierne til gbnr 38/35 (som ligger på motsatt side av viken til smoltanlegget) opplyser: «Vi har selv under vurdering å søke om en egen liten brygge for å lette av/ påstiging av egen landstedsbåt. En nærliggende større flytebrygge vil påvirke de vurderinger som skjer i en slik prosess. Besøk av venner i båt betinger at disse ligger på svai /ilefeste. Dette medfører ytterligere trangere ferdselrom for de øvrige brukerne av Åbakkevika.»

Hvis det ligger fortøyningskjettinger og flere tonns ankre på kryss og tvers i hele viken, vil det heller ikke være mulig å legge båter på svai. Dette fordi det vil være umulig å vite akkurat hvor kjettingene fra flytebryggen går ned i sjøen, og oppankring av småbåter derfor vil kunne henge seg fast i disse.

Oppsamling av masser og endring av bunnforhold:

Vi har konsultert en fagperson, og ifølge ham ville fortøyingene til det omsøkte bryggeanlegget over tid fått negative innvirkninger på bunnforholdene inne i Åbakkavika. – Ettersom fri flyt ut til fjorden forhindres, vil det kunne bygge seg opp masser på innsiden av ankerkjettingene til flytebryggen og tilhørende gangbro.

Konsekvensen av dette vil bli at fjøren innenfor vil bli mye grunnere i løpet av få år. (Sjøen er fra før nokså grunn innerst i viken, så selv mindre endringer i bunnforholdene vil være fatale.) Man risikerer da at båtene som ligger fortøyd utenfor naustene vil kunne ta ned i sjøbunnen ved lavvann, og få bunnskader. Etter hvert vil sjødybden innerst i viken kunne bli så lav at en ikke lenger vil kunne komme til og fra naustene.

Konklusjon: Flytebryggeanlegget ville vanskeliggjort tilkomsten til naustene i Åbakkevika, og dermed medført en klar krenkelse av 'tilflottsretten'. I tillegg ville også andre viktige strandretter blitt krenket.

c) Strandsonehensyn og Pbl § 1-8

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (SPR-strandsoner) anviser at **dispensasjoner i strandsonen skal unngås** og at det skal tas særlig hensyn til naturmiljøet. Det er ønskelig å forbedre allmennhetens tilgang til strandsonen, både fra land- og fra sjøsiden. Disse målsettinger skal tillegges særlig vekt i dispensasjonsvurderinger.

I Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, Masfjorden kommune, står det anført at:

«Den funksjonelle strandsona er landområde som står i direkte samspel med sjøen økologisk, topografisk og bruksmessig. Den funksjonelle strandsona er definert med grunnlag i biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturmiljø, fiske og akvakultur, forureining og bygninger i strandsona. Fastsetting av funksjonell strandsoner i kommuneplanens arealdel har heimel i plan- og bygningslova § 1-8, 3.ledd, jf § 11-9 nr 5.»

Det er ifølge Miljødepartementet en nasjonal målsetting å bevare gjenværende strandsoner:

«Kyst- og strandstrekningene er svært attraktive områder for ferdsel og friluftsliv, spesielt om sommeren. **Strandsonen er både fra land- og sjøsiden et viktig rekreasjonsområde for allmennheten.** Båtliv, badeliv, turgåing og fiske er viktige aktiviteter. Samtidig er kystområdene oppvekstmiljø for spesielle plante- og dyreslag. De har dessuten særegne landskapsmessige verdier. ..Regjeringen legger vekt på god tilgjengelighet til strandsonen som et ledd i arbeidet med å sikre allmennhetens tilgang til naturen. Med den betydningen strandområdene har, er det svært viktig å holde områdene mest mulig åpne og tilgjengelige for allmennheten.

Strandsonen er definert som et område av nasjonal interesse, og videre nedbygging og privatisering av denne sonen skal unngås. ..Det skal vises stor varsomhet med å dispensere i områder som er gitt et spesielt vern. Sosiale eller økonomiske grunner kan vanskelig tillegges vekt. ..Dispensasjonspraksis skal skjerpes.»

[Miljødepartementet: Skjerping av plan- og dispensasjonspraksis i strandsonen - Brev til kystkommuner, fylkesmenn og fylkeskommuner]

Det er vanskelig å se at en dispensasjon til omsøkt tiltak vil være forenelig med de nasjonale pålegg om strandsonehensyn.

d) Naturmangfoldloven og Kommuneplanen sin arealdel, pkt 4.8.3

I Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, pkt.4.8.3 står det at:

«Planlegging og tiltak skal skje med omsyn til verdifulle landskaps-, natur-, kultur-, landskaps og friluftsinnteresser. Dei miljørettlege prinsippa i naturmangfaldslova §§ 8-12 skal nyttast i alt reguleringsplanarbeid.»

«Naturmangfaldslova har som føremål at naturen med det biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfaldet og økologiske prosessar skal takast vare på ved berekraftig bruk og vern, jf § 1. Berekraftig bruk og vern skal og gi grunnlag for menneska si verksemd, kultur, helse og trivsel, no og i framtida.»

Naturmangfoldloven/ biologisk mangfold:

Konsekvenser for naturmangfoldet skal tillegges særlig vekt i dispensasjonsvurderinger. Naturmangfoldloven pålegger beslutningsmyndighetene følgende forvaltningsmål:

§ 4. (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer): «Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det arts- og økologiske mangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas.»

§ 5. (forvaltningsmål for arter): «Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.»

§ 9. (føre-var-prinsippet): «Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.»

Som det framkommer av kap. VI, «Natur og miljøkonsekvenser», vil det omsøkte tiltaket være uforenelig med kravene i Kommuneplanen sin arealdel pkt.4.8.3 og de miljøhensyn som skal tas ifølge forvaltningsmålene i Naturmangfoldlovens §§ 5 og 6.

Vi mener derfor at Miljømangfoldlovens «føre-var-prinsipp» § 9 bør benyttes i denne saken.

e) Frilufsloven og Allemannsretten

Allemannsretten er en samlebetegnelse på rettigheter alle og enhver i Norge har til å benytte naturen.

Frilufsloven har som formål å **verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenheten sin rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen**, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsfremmende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes. Frilufsloven regulerer all ferdsel i utmark og den såkalte "Allemannsretten".

Alt fiske i sjøen som foregår fra land, defineres som fritidsfiske og kan fritt utøves i hht Allemannsretten. Det samme gjelder fiske som foregår fra fritidsbåt.

Frilufslovens §§ 6, 7 og 8 sikrer også allmenn rett til fri ferdsel på sjøen, bruk av strandsonen og bading. I følge § 22 plikter kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen å **«arbeide for å fremme frilufsformål»**.

Ettersom det omsøkte bryggeanlegget i betydelig grad vil redusere muligheten for allmenn bruk av Åbakkevika til frilufsformål, vil tiltaket være i klar konflikt både med Frilufsloven og Allemannsretten. Også fra et folkehelseperspektiv vil dette være negativt.

f) Strandretten

For grunneierne med hus, naust eller tomter rundt Åbakkevika vil både utsikt og eiendomsverdi bli sterkt forringet ved bygging av det omsøkte bryggeanlegget. Strandeierens bruk av sjøområdet i Åbakkevika, tilflottsretten og andre retter som følger Strandretten, vil også bli krenket som følge av det omsøkte tiltaket.

Strandrett er en samlebetegnelse på rettigheter grunneiere med strandeendom har til uforstyrret å kunne nyte de fordeler som følger av at en eiendom ligger til sjøen, samt rettigheter de har i sjøen utenfor eiendomsgrensen. Strandrett er altså en del av eiendomsretten for eiendommer som grenser mot sjø.

Til strandretten hører blant annet retten til å komme til og fra eiendommen med båt (**tilflottsrett**). Også strandeierens rett til visse former for **fiske**, retten til utfylling ut i sjøen og **vern mot forurensing og ulemper av estetisk art** inngår som en del av strandretten. Fordeler som **rett til sjøutsikt, bading og friluftsliv** samt **vern mot støy** er gjennom nyere tids rettspraksis også regnet som en del av strandretten.

Høyesterett uttaler at strandretten innebærer en rett til *"uforstyrret å kunne nyte fordelene som følger av at en eiendom ligger til sjøen"*. En naturlig språklig fortolkning tilsier at man skal ha **rett på en viss fred og ro rundt sjøarealene** man har strandrett til.

Hva strandretten innebærer av rettigheter for grunneier ble også utdypet i NOU 1988:16 side 32 og 33:

«Det å ha ein eigedom som grensar til sjøen, inneber ein stor faktisk føremon, ved at ein frå slike eigedomar lettare kan utnytta sjøen og dei verdiar som finst der, også dei verdiar som ikkje er underlagt strandeigaren sin særrett. Dette gjev slike eigedomar ein auka verdi, både som sals- og utleigeobjekt. Dette gjeld i våre dagar endå sterkare enn før, på grunn av den verdien slike eigedomar har til fritids- og rekreasjonsføremål.»

Det omsøkte bryggeanlegget vil legge beslag på størstedelen av arealet til Åbakkevika (fysisk og estetisk), og vesentlig krenke strandeierne strandretter.

En av naboene (strandeier) har kommentert følgende: «Tiltaket medfører et uforholdsmessig stort inngrep i en trang vik som har en rekke andre brukere. Det vil dominere hele viken, bli som et stengsel og bli veldig skjemmende. I sommerhalvåret er det stor aktivitet med barn og barnebarn fra vår eiendom. Det bades, småbåter og seilbrett brukes. Dette vil, slik vi ser det, bli sterkt begrenset p.g.a mindre plass. Fra gammelt av har vi drevet garnfiske med bunngarn med landfeste i egen kai og ut i bukten. Denne strandretten vil falle bort hvis det omsøkte bryggeanlegget realiseres.»

Strandretten gir også en vernet rett til "**bruk eller ikke bruk**" av sjøområdet utenfor.

Viser i den forbindelse til rettsdom i RG 1979 s.1042:

En hytteeier hadde fått adgang til båtfeste og bryggeplass ved en fellesstrand da han ikke selv hadde strandlinje. Ved anskaffelsen av en båt som var så stor at den ikke fikk plass ved bryggen, festet han båten ca. 30 meter utenfor en nabos strandlinje på 4-5 meters dyp. Lagmannsretten kom til at plasseringen av båten krenket naboens strandrett. De konstaterte at "en strandtomt gir grunneieren visse rettigheter over det sjøområde som ligger utenfor den sjøgrunn som støter opp til tomten og er undergitt vanlig eiendomsrett."

Det omsøkte tiltaket ville medført at brønnbåter hadde parkert 'rett utenfor stuevinduet' til et av bolighusene, og like bortenfor samtlige strandeieendommer i viken, og må derfor kunne vurderes tilsvarende til denne rettsdommen.

Konklusjon: De konsekvenser det omsøkte bryggeanlegg vil ha for strandeierne både estetisk/ bruksmessig, og i form av støy, forringet utsikt/ eiendomsverdi og redusert mulighet for å «nyte fordelene som følger av at en eiendom ligger til sjøen», gjør at tiltaket kommer i konflikt med Strandretten og vil være en klar krenkelse av denne.

Vedr. Grense i sjø og utfyllingsrett:

I følge vanlig praksis av Strandretten har strandeier eiendomsrett i sjø, fra strandgrensen og ut til to meters dyp, målt ved middels lav vannstand.

Utfyllingsretten går ut på at strandeier kan sette opp permanente innretninger i sjøen, for eksempel brygger, mærer, moloer og bøyer. Dette skal gjøres innenfor den sjøgrense som man ifølge Strandretten råder over.

Dette betyr at Mowi Kvingo, ut fra sin Strandrett, i prinsippet ikke har anledning til å 'utfylle' lenger ut i sjøen enn til eksisterende brygge.

g) Naboloven:

Det har i nyere tid vært en klar tendens i rettspraksis for at Strandretten omfatter vern mot estetiske ulemper og forurensning. For grunneiere uten strandeieendom vil Naboloven § 2 ivareta en del av det samme vernet, nærmere bestemt vernet mot forurensning og estetiske ulemper av nabolovslig karakter. (Forurensning innbefatter også støy.)

Naboloven § 2 fastslår at ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som urimelig eller unødvendig er til skade eller ulempe på naboeiendom. Som naboeiendom regner en ikke bare eiendom som ligger like ved siden av den eiendommen som setter i verk tiltak som kan være i strid med loven. Naboeiendom er i prinsippet enhver eiendom som rammes av vedkommende tiltak.

Det som er ulovlig ifølge loven, er tilstander som er til skade eller ulempe på naboeiendommen. Ulemper kan eksempelvis være støy eller at noe på naboeiendommen er stygt og virker skjemmende i strøket (estetisk ulempe).

Det omsøkte bryggeanlegget i Åbakkevika vil (som før nevnt) gi økt lyd-forurensning både fra nye installasjoner og fra brønnbåter (som da kommer enda nærmere på naboer), samt medføre store estetiske og verdiforringende ulemper for oss som har bolig på stedet. Disse forholdene må betegnes som vesentlige ulemper og strider således mot Nabolovens §2.

h) Plan- og bygningslovens 'estetikkparagraf':

Estetikk er et prioritert krav i Plan- og bygningsloven, og i Pbl sin formålsparagraf § 1-1 pkt. 5 står «estetisk utforming av omgivelsene» oppført som et krav. I følge Pbl § 29-2 skal ethvert tiltak etter kapittel 20 inneha gode visuelle kvaliteter, både i forhold til seg selv, dets funksjon og dets naturlige omgivelser og plassering. (§ 29-2 er en videreføring av den tidligere 'skjønnhetsparagrafen' § 74 nr 2.)

Estetikken i bygge- og anleggstiltak er vesentlig vektet, og brudd på kravene i Pbl. § 29-2 er en selvstendig avslagsgrunn.

Ot.prp.nr 32 (2007-2008) s.172 understreker estetikkenes betydning i bygge- og anleggstiltak: «Det er av stor betydning at både den enkelte bygning, bo- og bymiljøer og selve steds- og landskapsformingen er preget av en ambisjon om å skape eller beholde noe som er vakkert – i seg selv og i sammenheng med omgivelsene.» «Plan- og bygningsloven er den klart viktigste loven for å ivareta og styrke estetiske verdier i samfunnsutviklingen.» «Det vil være mulig å stille estetiske krav til nye bygge- og anleggstiltak både i forbindelse med planer og i den enkelte byggesak.»

[02.02.2022: Åbakkevika er en idyllisk liten vik, og de naturskjønne omgivelsene er en vesentlig årsak til at vi valgte å bosette oss på stedet. Det omsøkte bryggeanlegget vil - ut fra sin omfangsrige størrelse, industripregede utforming (i betong og metall) og plassering midt i viken - bli svært skjemmende og estetisk inngripende på naturmiljøet.] Vi mener at tiltaket derfor ikke innfrir estetikk-kravene i Plan- og bygningsloven.

i) Grunnlovens § 112, «Miljøparagrafen»

Grunnlovens §112 sier at alle har rett til en natur hvor produksjonsevnen og mangfoldet bevares. Miljøparagrafen ligger under kapittel E om menneskerettigheter, og tar sikte på å verne både fremtidige generasjoner og individets livskvalitet og helse. **Prinsippet om miljøkvalitet anses som en grunnleggende menneskerettighet.** Bestemmelsen gir også et grunnlovsværn av miljøet for kommende generasjoner ved at naturressursene skal forvaltes på en allsidig og langsiktig måte som ivaretar denne rett også for etterslekten.

Rettslig betydning: Det at miljøparagrafen står i Grunnloven betyr at den har rang over andre norske lover. Bestemmelsen er formulert både som en materiell rett for borgerne og som en forpliktelse for statens myndigheter. At vernet om miljøet er inntatt i en grunnlovsbestemmelse innebærer at bestemmelsen er ment å være forpliktende, og ikke bare en programerklæring, og at den får rettslig betydning på flere måter.

Grunnlovens miljøparagraf verner naturen for kommende generasjoner. Den gir innbyggerne rettigheter og pålegger myndighetene ansvar. Vedtak som fattes av den øvrige forvaltningen må være i overensstemmelse med og sikre rettighetene som er formulert i første og andre ledd. Videre har miljøparagrafen betydning ved tolkning av annen lovgivning. Annen norsk lov må tolkes i overensstemmelse med miljøparagrafen sine prinsipper og rettigheter. I tillegg kan bestemmelsen få betydning som et selvstendig rettsgrunnlag for borgerne.

Etter det vi kan forstå, vil flere forhold beskrevet i kap III-VI i merknaden være i strid med Grunnlovens § 112.

VIII) OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Denne merknaden er en felles uttalelse fra samtlige grunneiere med hus og/ eller naust ved Åbakkevika i Masfjorden kommune. Vi ønsker ikke at det omsøkte tiltaket iverksettes. Dette begrunnes i følgende:

- Et nytt bryggeanlegg med fortøyninger, gangbro, rørinstallasjoner for transport av fisk mv. vil utgjøre ca 7,5 mål og dermed fylle store deler av Åbakkevika. Vil medføre store og permanente endringer av viken.
- 02.02.2022: Omsøkt tiltak vil være i vesentlig strid med arealformålet og vern av strandsonen. Tiltaket med dets omfattende forankringsløsninger vil i betydelig grad redusere muligheten for allmenn bruk av Åbakkevika til fiske og andre friluftsmål.]
- Ulempene for naboene og de miljømessige konsekvenser av det omsøkte tiltaket vil være *betydelige*.
- 02.02.2022: Eksisterende brygge har nylig blitt vesentlig utvidet (dispensasjon fra kommuneplanen i 2018). I følge Mowi sin dispensasjonssøknad (26.02.2018) skulle bryggen med denne utvidelsen være fullt oppdatert ihht 'dagens behov'. Det har ikke vært noen endring i anleggets aktivitet siden dette.] En ny flytebrygge er derfor *ikke nødvendig* for anleggets videre drift.

Mowi søker om dispensasjon til det som de omtaler som en utvidelse av eksisterende brygge. Tiltaket krever dispensasjon fra Kommuneplanens arealformål og plankravet i sjø. Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, pkt. 5.3.1 gir forbud mot å sette opp flytebrygger og kaianlegg i et «*flerbruksområde for (natur- og friluftsliv, ferdsel, farleier og fiske) bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner*». Virksomheten eier ikke sjøområdet som de søker å få bygge bryggeanlegg på, og de har heller ingen særlige rettigheter til å disponere dette arealet. Tiltaket er dessuten så omfattende i sin karakter at den såkalte «utvidelsen» er mange ganger mer omfangsrik enn den opprinnelige bryggen. Vi mener derfor at dette må oppfattes som et helt nytt tiltak. Tiltaket vil også omfatte nye industri-installasjoner (bl.a nye transportrør for fisk ut til omsøkt flytebrygge) i et vernet strand- og sjøområde. Denne informasjonen har blitt tilbakeholdt fra søker sin side. Installasjonene skulle vært omsøkt sammen med flytebryggen.

Dersom Mowi får bygge det omsøkte bryggeanlegget, vil en stor del av vikens arealformål bli omgjort fra et vernet sjø-/strandområde til et privateid industriområde, ettersom Mowi i juridisk forstand vil få eiendomsretten til det området som 'fylles ut' av bryggeanlegget (1350 m²). Det skal dessuten nevnes at Kommuneplanen ble vedtatt så sent som 09.05.2019, og at kommunestyret den gang ikke valgte å åpne opp for tiltak eller utvidelse av sjøområdet til bruk 38/2 (Mowi Kvingo). Masfjorden kommune har i sin arealplan lagt inn flere bolig- og hyttetomter med utsikt mot Åbakkevika, som i dag er en naturperle med høy rekreasjonsverdi.

En dispensasjon skal i utgangspunktet være miljømessig forsvarlig og dessuten være særdeles godt begrunnet for å innvilges, og fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene. Det er vår mening at ulempene er betydelig større enn fordelene ved det omsøkte tiltaket, og at allmennhetens rettigheter i strandsonen vil være svært skadelidende. Inngrepene vil være så store at hele miljøet bruksmessig og estetisk vil bli vesentlig forringet. Tiltaket vil komme i konflikt med lovverket på en rekke områder, bl.a for vern av natur, strandsoner, friluftsliv og allemannsretten samt med grunnlovens miljøparagraf. 02.02.2022: Omsøkt tiltak vil også være i vesentlig strid med arealformålet og strandsonehensynet.]

Det omsøkte bryggeanlegget med fortøyninger, tilkomstveger og rørgater for transport av smolt vil legge beslag på store deler av viken og redusere de andre grunneierens tilflottsrett samt andre strandretter. Bryggeanlegget vil ødelegge mulighetene for fritidsfiske, bading, dykking, bruk av seilbrett mv, og være visuelt skjemmende. Store brønnbåter midt i viken vil gi økte støyplager for naboeiendommene. Til sammen vil dette gi reduserte eiendomsverdier på eksisterende boliger og tomter.

Husene i Åbakken ble bygget i tidsperioden mellom 1838 og 1967. Mowi (som tidligere het Marine Harvest) startet opp sin virksomhet midt i dette boligområdet på 1990-tallet (dvs for ca 30 år siden) og har siden dette gjort omfattende utfyllinger i sjø og andre naturinngrep for å utvide sin produksjon. Det meste av tiden har store avfallsmengder gått urensset ut i sjøen.

Smoltanlegg slipper ut både miljøgifter, legemidler, organisk materiale, næringssalter, tungmetaller og andre fremmedstoffer. Forurensingen til sjø fra Mowi Kvingo har allerede hatt store negative konsekvenser for sjølivet i Åbakkevika. Utslippene har over flere år ført til endringer i planktonkonsentrasjoner, vegetasjon, mikroliv og bunnforhold, samt innvirket negativt på sjølivet og økosystemene i viken og strandsonen. Kjøttet i krabbene er misfarget. Blåskjellene er også helt borte, noe som ifølge Havforskningsinstituttet er en typisk indikator på høye nivåer av miljøgifter i sjøvannet etter utslipp fra oppdrettsnæringen.

Mowi Kvingo slipper fortsatt betydelige mengder forurensninger rett ut i sjøen i den lille Åbakkevika. Det er derfor usikkert i hvilken grad økosystemene i viken vil kunne klare å regenerere, men en tilheling vil *ikke* være mulig hvis vikens vannutskiftning i tillegg blir hindret av store ankerbarduner på tvers i viken. Redusert vannsirkulasjon vil medføre at organiske utslipp sedimenteres, noe som vil gi dårligere oksygentilgang for bunndyrene. Dette vil kunne gi ytterligere negative konsekvenser for både mikro- og makrolivet i økosystemet.

[02.02.2022: Det er heller ikke riktig at brønnbåtene har blitt større siden brygge-utvidelsen i 2018, og at nåværende brygge derfor ikke lenger kan brukes. 75% av båtene i den norske brønnbåt-flåten er under 3000 kubikk, med en brønnkapasitet på 1200-3000 kubikk. De fleste av disse båtene har en dyppgang som er forenelig med dybdeforholdene ved eksisterende brygge. (Se mer dokumentert i vedlegget '03.01.2022, Havneforhold og dybder.', bl.a i tabell 1 på s.4.)] En ny flytebrygge er derfor ikke nødvendig for den videre drift ved anlegget.

[02.02.2022: Dersom dyppgangen til båtene som leies inn er i hht dybdeforholdene ved bryggen, skal det heller ikke være mulig at det oppstår farlige situasjoner med grunnberøring.] Det er Mowi sitt ansvar å ivareta sikkerheten ved å leie inn båter som passer til de rådende havneforhold ved fiskeanleggene deres. Mowi Kvingo har også ansvar for at det utarbeides gode HMS-rutiner og et forsvarlig system for å føre smolten over i brønnbåtene, slik at man f.eks ikke risikerer slangebrudd. Hvis brønnbåtene som benyttes ved smoltanlegget tilpasses eksisterende brygge og dybdeforhold, vil også sikkerheten til båt, mannskap og utstyr være ivaretatt.

Hensynet til dyrevelferd har ikke relevans for størrelsen på brønnbåtene, da *kg fisk per kubikk* vil være den samme uansett båtenes størrelse. Dyrevelferden ved transport av fisk er dessuten ivaretatt av egne forskrifter, og kravene er de samme for både små og store båter.

Det fins ikke noe miljøargument for å bygge en ny flytebrygge. De fleste 'miljøvennlige' brønnbåtene som bygges i dag er under 3000 kubikk og kan benyttes ved den eksisterende bryggen. - Dersom målet hadde vært å redusere forurensning fra brønnbåtene som ligger til kai (både i form av utslipp og støy), ville for øvrig bruk av landstrøm være den naturlige løsning; ikke større båter. Per i dag står båtene med motoren på under hele oppholdet.

Det omsøkte tiltaket er svært inngripende på viken (både over og nedi sjø) og har betydelige ulemper for naboer, natur og miljø, og kommer i klar konflikt med arealformålene i Kommuneplanen sin arealdel 2018-2030, statlige retningslinjer for forvaltning av strandsonen og en rekke lover og retter.

[02.02.2022: Tiltaket vil medføre store og permanente endringer i naturmiljøet i Åbakkevika. Inngrepene vil være ikke-reversible og derfor ha konsekvenser også for fremtidige generasjoner.]

[22.02.2022: Minner ellers om at Mowi allerede har fått dispensasjon til å utvide eksisterende brygge fra 22 m til 45 m. Dette ble gjort så nylig som i 2018; dvs 3 år etter produksjonsutvidelsen som fant sted i 2015. I følge dispensasjons-søknaden (26.02.2018) skulle bryggen da være helt oppdatert i hht 'dagens situasjon'. Produksjonen ved anlegget har ikke økt etter dette, og Mowi Kvingo er i full drift med den eksisterende bryggen. (Se vedleggene '26.02.2018, Dispensasjonssøknad 2018' og '09.11.2021, Sakstillegg til Klage 06.10.2021')]

Det omsøkte tiltaket vil ikke ha konsekvenser for antall arbeidsplasser på Kvingo. Produksjonen skal opprettholdes på samme nivå som i dag, med eller uten ny brygge.

[22.02.2022: Alle begrunnelsene i Mowi sin søknad er basert på 'individuelle forhold'.] Økonomiske fordeler (f.eks lavere transportkostnader ved bruk av større båter) og andre personlige årsaker anses, i juridisk forstand, ikke for å være relevant grunnlag for å kunne gi dispensasjon.

Ettersom det omsøkte tiltaket *ikke* vil ha betydning for smoltanleggets videre drift, og heller ikke gir noen samfunnsnyttig fordel, faller etter vårt syn dessuten hele grunnlaget for en dispensasjon bort.

Kvingo, 12.06.2021

Alle grunneierne med hus og/ eller naust ved Åbakkevika:

Jarle og Magnhild Rønhovd (gbnr 38/30, hus og naust), Berit og Kjell Østbø (Gbnr 38/35, hus og naust), Ann Mari Ramsøy (Gbnr 38/16, hus og naust), Arne Heggertveit (Gbnr 38/103, naust), Torunn Judith Kvinge, Gunveig Kvinge og Lillian Kvinge (Gbnr 38/101, hus), Eva Marie Torgilstveit (Gbnr 38/34, 38/84 og 38/33, hus og naust), Reidunn Rønhovde (Gbnr 38/32 og 38/98, hus og naust), Geir og Anne Kvinge Tvedt (Gbnr 38/103, naust), Helga Hodne og Kåre Mjanger (Gbnr 38/6, hus, sjøbu, strand og naust), Elise Sunnevåg (Gbnr 38/31, hus og naust)